

Občine naj poživijo delo krajevnih odborov Pozdrav Partiji!

Kmalu bodo potekla tri leta, odkar so začeli s svojim delom pri naših občinah krajevni odbori. Le-ti so osnovni organi samoupravljanja delovnega ljudstva v občini, brez katerih si komunalnega sistema ne moremo zamisliti. Preko njih se rešuje vrsta komunalnih vprašanj, za katera so vsakodnevno zainteresirani prebivalci naših vasi in naselij, katerih pa občina bodisi zaradi odmaknenosti ali bodisi zaradi njihovega tipično lokalnega značaja ne more tako uspešno reševati.

Kakšno je bilo delo krajevnih odborov v celjskem okraju doslej? Vsekakor moramo reči, da so nekateri krajevni odbori v svojem delu dosegli vidne uspehe, medtem ko za vse ta trditve seveda ne more veljati. Mreža krajevnih odborov se je iz leta v leto vedno bolj razpredala. V letu 1955 jih je bilo komaj 89, naslednje leto je njih število naraslo na 118, 1957. leta pa jih je bilo že 144 in lani celo 148. Glede na sedanje stanje in potrebe lahko trdimo, da je mreža krajevnih odborov v glavnem zaključena. Morda se bo tu in tam kakšen krajevni odbor ukinil, kot n. pr. krajevni odbor Drensko rebro, katerega območje gravitira h krajevnemu odboru Lisično, vendar to ne bo bistveno spremenilo sedanjega stanja.

V krajevnih odborih je vključenih 985 državljanov, žal pa je med njimi komaj 5,5% žena. Najslabše pa je stanje na področju bivše šmarske občine, kjer ni v krajevnih odborih nobene žene. Članov, ki imajo manj kot 30 let je tudi komaj 15 odstotkov. Ta ugotovitev kaže, da bo potrebno pri prihodnjih volitvah polagati več skrbi, da bo v krajevne odbore izvoljenih več žena in mladine. To še predvsem zaradi tega, ker gre tu za tako dejavnost, ki je zanimiva tudi za žene, hkrati pa so krajevni odbori najboljše praktična šola, v kateri se mladi ljudje najuspešneje lahko vzgajajo za bodoče člane občinskih odborov.

Kljub temu, da je iz leta v leto število krajevnih odborov raslo, pa žal kažejo statistični podatki, da se je število sej iz leta v leto manjšalo. Leta 1956 so imeli krajevni odbori v celjskem okraju 361 sej, naslednje leto 358 in lani komaj 338. Čeprav število sej ni povsem mero-dajno, da bi na tej podlagi lahko z gotovostjo cenili tudi dejavnost teh odborov, vendar nam tako stanje lahko služi kot opozorilo, da pri posameznih krajevnih odborih ni dovolj aktivnosti. To lahko trdimo za nekatere krajevne odbore kot n. pr. KO Kalobje, ki lani ni imel nobene seje, dalje za KO Ljubi-

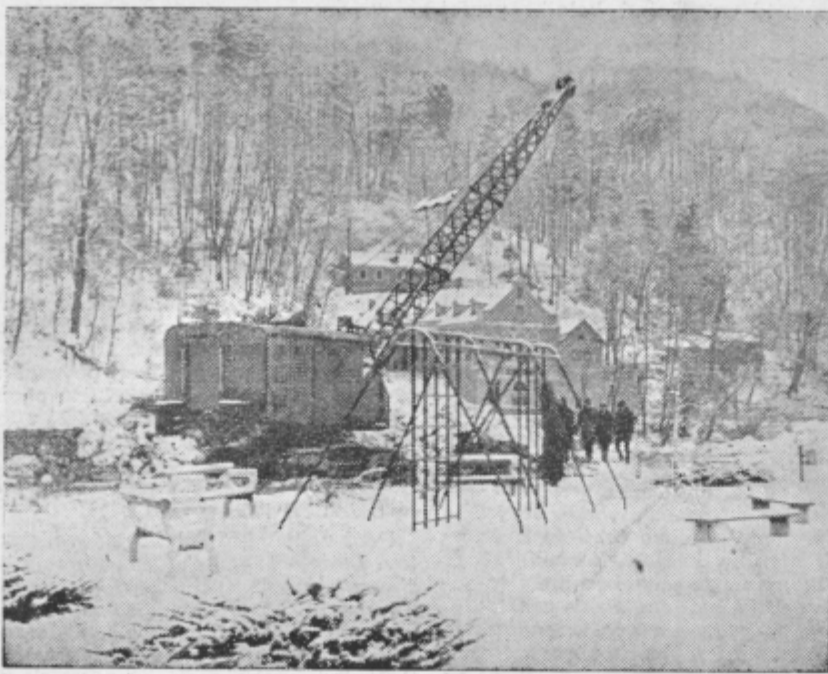
ja, ki je imel vsako leto le po eno dolžnostno sejo, ter nekateri krajevni odbori v bivši vojniški občini, ki niso imeli nobene seje. Občinski odbori bodo morali takim odborom vsekakor bolj pomagati in jim dajati več spodbude za delo, ker je le težko verjeti, da ni na njihovem področju takih krajevnih problemov, za katerih rešitev ne bi bilo med prebivalci zanimanja.

Občinski ljudski odbori so dali krajevnim odborom za reševanje raznih komunalnih potreb iz leta v leto več de-

Krajevni odbori v laški občini so sprejeli za elektrifikacijo 7,5 milijonov din, sami pa so še zbrali 5,5 milijonov in tako ustvarili vrednost za 13 milijonov din. Za ceste so prejeli 960.000 din, tamkajšnji prebivalci pa so prispevali z delom vrednost 1,2 milijona din.

V žalski občini je bila dejavnost krajevnih odborov še posebej velika. Krajevni odbor Marija Reka je za elektrifikacijo sprejel 2,5 milijona din, prebivalci pa so zbrali vrednost še za 8,5 mi- (nadaljevanje na 5. str.)

Zima ni ustavila dela...

Regulacija Savinje se tudi sedaj v zimskem času nadaljuje. Sicer nekoliko počasneje, toda vendar uspešno. Bagerji že kopljejo in poglabljajo strugo nasproti otroškega igrišča na Savinjskem nabrežju.

narnih sredstev. Leta 1956 so krajevni odbori sprejeli nekaj nad 16 milijonov dinarjev, naslednje leto nekaj nad 37 milijonov din in lani že kar nekaj nad 59 milijonov din. Če bi primerjali ta denar z vrednostjo, ki je bila s temi sredstvi dejansko ustvarjena, bi ugotovili dokaj razveseljivo stanje. Naj navedemo samo nekaj primerov.

»Strašilo kroži po Evropi...« S temi besedami je Marx na pragu revolucionarnega osemindesetega leta začel svoj manifest, manifest svetovnega proletariata. Ni dolgo od tega, dobrih sto let, in vendar ni človeštvo v svoji zgodovini živelo tako bogato in burno, kot ravno v teh sto letih.

Delavski razred, nosilec bodoče družbe, je dobil novo, nepremagljivo orožje. Pot, ki jo je moral prehoditi, je bila sicer strma in krvava, polna zmag in porazov, solz in veselja. Vse pa je nosilo v sebi globoko prepričanje, da na koncu te poti stoji zmaga.

Letos poteka štirideset let, ko je jugoslovanski proletariat ponovno visoko dvignil prapor revolucije in s svojo Komunistično partijo Jugoslavije nastopil zadnjo etapo borbe, ki je bila z veliko ljudsko revolucijo kronana z uspehom. 40 let...

Kdo naj opiše to zmagovito pot? Pot, ki je peljala preko Glavnjače in Sremske Mitrovice, preko Delnic in krvave diktature. Pot, ki je privlačila tisoče in tisoče mladih ljudi in jih združevala v borbi za skupni cilj — za socializem. To ni bila družba zaneženjakov, »sezonskih« sopotnikov, avanturistov. To niso bili več Spartakovi sužnji, ki razen upora proti zatiralcem niso videli ničesar drugega. To so bili zavedni boreci, ki so jasno videli obrise nove družbe.

Težka je bila pot... Marsikatera žrtev je bila potrebna, marsikatera mati je točila grenke solze. Borec ni padel izmučen pod udarci in krogami, novi so vstopali, vrsta borec se je včasih zamajala, pretrgala in potem ponovno strnjena pogumno nadaljevala pot.

Danes radi pozabljamo, kaj vse se imamo zahvaliti tej neustrašeni borbi in njenim sodelavcem. Bratstvo in enotnost — skupnost naših narodov ne bi bila nikoli možna brez svojega trdnega okvirja, ki ga je postavila naša revolucionarna borba.

Zemlja ne bi bila last tistega, ki jo obdeluje, niti tovarna last delavca. Prosveta in znanost ne bi bili posvečeni izključno delovnemu človeku.

Svoboda bi ostala priklenjena kot Prometej in jastrebi bi ji kljuvali srce.

Bratstvo med narodi bi ostalo puha fraza naprodaj vsakomur, ki bi ponudil višjo ceno.

Zemlja bi ostala to, kar je bila stoletja — izvor bogastva za peščico ljudi, ki preko »mrtvih trupel« gradijo svoje blagostanje.

In če radi pozabljamo na vsa ta dejstva, potem pozabljamo tudi pogosto na človeka — borca, ki je s svojo krvjo ustvaril vse pogoje za bogatejše in lepše življenje. Ne pozabljamo nanj formalno. Posvetili smo mu ulice in irge, nova mesta nosijo njegovo ime in na tovarnah se svetlika v neonski razsvetljavi. Članke pišemo o njem in njegove slike krasijo marsikatero steno. Vse smo mu dali, samo nekaj ne: nas same.

Pozabili smo, da je ta človek — borec bil in ostal simbol predanosti in samoodpovedovanja, da je bil skromen in neustrašen; da je ljubil svojo zemljo in svoj razred z vsem žarom svoje mlade ljubezni. Ni poznal besede »ne morem ali« pretežko« in junaško je gledal smrti v obraz. Poln vere v življenje je stal pred puškami in vedel je, da bo v skupnosti novega človeka živel večno.

Ta človek — borec, veren sin svojega naroda in svoje Partije mora stopiti v naše srce. Pot še ni končana. Bojna zastava še vedno vira. Borba za boljše in srečnejše življenje posameznika in nas vseh je tudi danes težka in dolgotrajna. To ni samo borba komune in države, to je borba ljudi vsega sveta.

Toda vse to bomo dosegli, če bomo ostali zvesti načelom, ki jih je učila in jih uči Komunistična partija Jugoslavije.

Štirideset let je kratka doba. Sto let tudi. »Strašila«, o katerem je pisal stari Marx, ni več. Izginili so Spartakovi sužnji in Gubčevi kmetje. Ovenčani s slavo spe mirno spanje komunarji in sinovi Velikega oktobra. Prometej je razrgal verigo; pregnal jastrebe in danes Titan drži v svojih rokah kroglo — Zemljo.

Poti nazaj ni. Stopajmo pogumno naprej s Titom k novim zmagam in vsa naša ljubezen bodi posvečena njej, ki nas je varno vodila po poti borbe: Komunistični partiji Jugoslavije!

R. JANHUBA

S SKUPNE SEJE OKRAJNEGA KOMITEJA ZKS IN OKRAJNEGA ODBORASZDL V CELJU

Planske naloge bomo izpolnili z boljšim izkoriščanjem sredstev za proizvodnjo

POMEMBNE SUGESTIJE ZA USPEŠNO IZVAJANJE DRUŽBENEGA PLANA. — VEČ SREDSTEV ZA DRUŽBENI STANDARD. — NE SMEMO PA ZANEMARITI TUDI NALOG V PROIZVODNJI — POISKATI SKRITRE REZERVE, IZBOLJŠATI KVALITETO IN OBSEG PROIZVODNJE. — V GOSPODARSKIH ORGANIZACIJAH NAJ IZLOČIMO TISTO, KAR ZAVIRA VIŠJO PROIZVODNJO. — NAJNOVEJŠI PREDPISI VZPODBUDNO VPLIVAJO NA VEČJO STORILNOST. — S PRORAČUNSKIMI SREDSTVI BO POTREBNO SKRAJNO VARČEVATI. — NALOGE OBČIN IN GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ PRED SPREJEMOM PLANA.

Pred dnevi je bila v Celju skupna seja Okrajnega komiteja ZKS in Okrajnega odbora SZDL. Na seji, ki jo je vodil predsednik OO SZDL tov. FRANC SIMONIČ, so obravnavali smernice in sugestije za sestavo letošnjega okrajnega družbenega plana in proračuna. Poročilo o tem je podal podpredsednik okrajne tova. MIRAN CVENK, v razpravi pa so med drugimi zlasti dopolnili poročilo še predsednik okrajne tova. RIKO JERMAN, predsednik OO SZDL tov. FRANC SIMONIČ, predsednik OZZ tov. FRANC LUBEJ in predsednik OSS tov. JOŽE JOST.

Ker gre tu predvsem za smernice in sugestije, na podlagi katerih bo izdelan šele osnutek okrajnega družbenega plana in proračuna, se bomo tokrat izognili številki in konkretnih postavk, ker se bodo le-te do sprejetja plana prav gotovo še menjale.

Iz poročila in razprave bomo navedli le nekaj sugestij, ki so za uspešno izvajanje družbenega plana prav gotovo izredno pomembne. Predvsem je treba poudariti to, da je letos razprava o smernicah družbenega plana prišla dokaj zgodaj na dnevni red političnih forumov. To pa zaradi tega, da bi o smernicah, na podlagi katerih bo sestavljen predlog družbenega plana, čim več razpravljali tudi v občinah, da bi bilo pozneje čim manj sprememb in korektur. Na podlagi pripomb in sugestij, ki jih bodo dali odborniki v občinah, bo okraj še sestavil osnutek. Tako je tudi prav, saj je okrajni družbeni plan zbir vseh

občinskih družbenih planov, hkrati pa je to tudi v skladu z vlogo okrajja v komunalnem sistemu, ki se je v zadnjih dveh letih bistveno spremenila v korist vedno večje veljave naših občin.

Skladno s smernicami republiškega in zveznega plana bo tudi okrajni plan imel močan poudarek na družbenem standardu. Vendar ne bi bilo dobro, če bi bila vsa naša prizadevanja usmerjena samo v to smer, glede proizvodnje pa bi bili ravnodušni. Gotovo je zelo prav, da skrbimo predvsem za potrebe družbenega standarda, ne smemo pa izgubiti izpred oči, da je v celjskem okraju tudi dokaj težak položaj glede zastarelih proizvodnih naprav.

Glede investicij v industriji je sicer celjski okraj zelo močno zastopan. To pa seveda ima specifični karakter, kajti pri tem sprejema levji delež velenjsko-

(nadaljevanje na 5. strani)

S IV. LETNE KONFERENCE LJUDSKE MLADINE CELJSKEGA OKRAJA

Za večjo udeležbo mladine v družbeno-političnem življenju

Francček Knafelj — nov predsednik Okrajnega komiteja LMS.

Preteklo soboto je bila v Celju IV. redna letna konferenca LMS celjskega okraja. Poleg delegatov so bili na konferenci navzoči številni gostje, med njimi: sekretar CK LMS tov. Stane Kranjc, sekretar OK ZKS tov. Franc Simonič, predsednik okrajne tova. Riko Jerman, predsednik OSS tov. Jože Jošt, predsednik Okrajnega sveta »Svoboda« tov. Andrej Svetek in drugi.

Poročilo o delu mladine v preteklem letu, o nalogah mladinskih organizacij v bodoče, o raznih problemih, s katerimi se mladina vsakodnevno srečuje, je podal predsednik OK LMS tov. Miro Mastnak. Njegovo izčrpano poročilo se je dotikalo najrazličnejših vprašanj našega družbeno-političnega življenja, pri katerih naša mladina aktivno sodeluje, kjer bi njena afirmacija morala biti še večja. Navedel je dolgo vrsto uspehov, ki so jih mladinske organizacije dosegle v preteklem obdobju in ugotovil, da je mladina polna poleta, da se zaveda svojih sedanjih nalog in jutrišnjih dolžnosti.

O delavnosti mladine, o njeni zavesti, o njenem vsestranskem zanimanju za vsa vprašanja je pričevala tudi živahna razprava, v kateri je sodelovalo blizu trideset delegatov in gostov. Konferenca je bila v tem pogledu na izredni višini.

Mladina ni načenjala samo svojih natanjnih organizacijskih vprašanj, temveč predvsem tiste probleme, ki zanimajo celotno družbo, zato je ugotovitev, da je naš mladi rod vreden naslednik sedanje generacije, popolnoma upravičena. To pa zlasti zato, ker je na konferenci ves čas vladal kritični duh, izredna tenkočutnost in sprejemljivost za obilice težkih nalog za bodoče delo.

Na konferenci so izvolili nov okrajni komite LMS, v katerega je prišlo precej novih mladincev in mladink. Na čelo komiteja je bil izvoljen dosedanji sekretar komiteja tov. Francček Knafelj.

Konferenca je sprejela več koristnih sklepov, med temi naj omenimo več lokalnih mladinskih akcij, poglobljen študij med mladino, večje prizadevanje mladine za udeležbo v družbenem upravljanju, razčiščevanje vprašanj okoli šolske reforme, večjo aktivnost za gospodarski in politični razvoj podeželja itd.

Mladina našega okrajja je letos prva opravila svoj letni zbor in ima pred seboj tekoreko celo leto na razpolago za uresničitev vseh številnih nalog. Če bo delo potekalo v takem vzdušju, kot je konferenca, potem bo ta velik zbir načrtov in nalog res uspešno realiziran.

Ob izgradnji rudnika Velenje se je gradil tudi velenjski rudar

(Z letne parijske konference rudnika Velenje)

V svojem izčrpnem poročilu je sekretar rudniškega komiteja ZKS tovariš Tekavec zelo kritično ocenil uspehe in pomanjkljivosti v delu rudniškega kolektiva — in predvsem kritično tudi delo in bodoče naloge članov ZKS. Čeprav lahko trdimo, da so širim po republiko znani uspehi velenjskega rudnika — plod prizadevanj celotnega kolektiva, vendar ne bi mogli odrekati vodilne in iniciativne vloge za ves napredek rudnika kot Velenja na sploh — močni rudniški organizaciji ZK, ki šteje 237 članov, ali 10 % celotnega kolektiva.

Rudniški komitej je v tej svoji mandatni dobi poskušal reševati proizvodne in politične probleme, ki so se pojavljali v podjetju. S krepko voljo se je trudil, da bi napravil čim več. Precej truda je vlagal v to, da bi vse članstvo ZK angažiral pri politični vzgoji rudniških delavcev. V veliki meri se mu je to tudi posrečilo.

DVIGNILI SO UČINKE, NISO PA V CELOTI DOSEGLI LETNEGA PLANA

Za preteklo leto je imel rudnik planirano storilnost na zaposlenega, odnosno rudniški učinek 3,5 ton na dan, dosegli pa so 3,56 ton dnevno na moža. Na odkopu so v enem letu dvignili učinke od 8,34 ton v letu 1957 na 9,35 ton v letu 1958. Letna proizvodnja je bila planirana na 1 milijon 820.000 ton, dosegli pa so jo 1 milijon 720.000 ton, ali 94,5 % od predvidenega plana. Pri tem, ker niso dosegli plana, so imeli večje stroške, ker je bila vzdržba na tono proizvodnje večja, tonaža pa manjša. Iz tega sledi, da so dvignili učinke, niso pa dosegli letnega plana — predvsem zaradi tega, ker niso povečali staleža delovne sile. Padec storilnosti

je povzročila tudi precejšnja fluktuacija v zadnjih mesecih leta — v veliki meri pa tudi dejstvo, da so v zadnjem tromesečju sprejeli večje število novih delavcev za jamo, le-ti pa niso bili vajeni dela in jih je bilo treba šele uvajati.

Pri zaposlitvi in povečanju delovne sile hoče letos rudnik voditi drugačno politiko kot preteklo leto. Ker je predviden plan, da bodo letos povečali stalež za približno 300 delavcev, hočejo polagoma, iz meseca v mesec sprejemati nove ljudi, da se priučijo, spoznajo pogoje dela in se odločijo, ali ostanejo v rudarstvu ali ne. Člani ZK bodo imeli mnogo dela in odgovornih nalog, da bodo te nove, mlade delavce pravilno vzgajali.

POLPROLETARCI NAJ SE ODLOČIJO

Zadnje čase v rudniku mnogo govori o problemu polproletarcev. Na splošno delavci pozdravljajo ukrep delavskega sveta, da je treba razčistiti z delavci — polkmeti in jih vključiti v pravičen proizvodni proces. Tisti delavci, ki posedujejo toliko zemlje, da se lahko na njej preživljajo, so pa slabi delavci v podjetju, naj ostanejo doma na kmetiji in postanejo blagovni proizvajalci. Rudnik se zaveda, da s tem, ko zaposlujejo male kmete iz okolice Velenja, zmanjšuje in odteguje velenjskemu trgu kmetijske proizvode.

Doslej so iz rudnika odpustili 17 kmetov in verjetno bodo morali še nekaterim dati odpoved. Pri nedavni analizi zaposlenih so ugotovili, da od 103 kmetov dela 79 kmetov v jami, od tega samo 18 na odkopih, drugi pa so bolj zadaj na lažjih delih. Nadzorniki so te polkmete takole ocenili: od 103 polkmetov je le kakih 40 dobrih delavcev,

preko 60 pa slabih, ki več ali manj prespijo na delu. Ti polproletarci so lani v povprečju več bolehal kot ostali delavci. (To pa predvsem v takem času, ko je na kmetiji največ dela). Imajo posameznike, ki so med letom bolehal celo preko 100 bolniških dni.

Lansko leto je rudnik zaradi bolnih in zaradi nezgod izgubil skupno 58.053 dnin. Če računamo povprečno storilnost 3,56 ton na dno, so zaradi bolnih izgubili, odnosno manj proizvedli 206.000 ton premoga. Če pomislimo, da je podjetje v zadnjih treh letih vložilo samo za osebna zaščitna sredstva preko 45 milijonov din, bi morali biti v tem pogledu drugačni rezultati kot so. Medtem ko znaša okrajno povprečje bolnih 4 %, je rudnik zabeležil lani kar 6,8 %. Če bi ostali vsaj na okrajnem povprečju, bi lahko zmanjšali izgubo za 24.640 dnin — to je, da bi lahko proizvedli 87.000 ton premoga več. Tako bi lahko bil letni plan dosežen z 99,2 % in ne 94,5 kot je dejansko.

KJE SO VZROKI ZA TAKO ŠTEVILO BOLNIH?

Člani ZK so v razpravi nanizali več objektivnih, pa tudi subjektivnih vzrokov. Dejstvo je, da je bilo med »bolniki« večje število namišljenih bolnikov in te so rudniški komunisti premalo zasledovali in odkrivali. Zato je padel predlog, da bi rudniški komitej in DS bila v najtesnejši povezavi z obratno ambulanto in po možnosti bi se naj zdravnik udeleževal tudi sej DS. Če bo zdravnik že predhodno obveščen, ali je ta ali oni delavec v resnici bolan ali pa ga v stalež priganja le njegovo delo na kmetiji, bo laže ali pravilneje ukrepal. Ker pa je med resničnimi bolniki precej

tudi nediscipliniranih bolnikov, ki se nočejo držati zdravnikovih navodil iz razloga, da lahko podaljšujejo zdravljenje, je padel predlog, da bo treba nujno uvesti tudi kontrolo, kako se tak bolnik zdravi doma.

Diskutanti so precej razpravljali tudi o vprašanju družbene prehrane. Predstavnik obratne ambulante je s tem v zvezi povedal, da je med njegovimi bolniki precejšnje število »želodčarjev«, ki bi nujno morali imeti dietično hrano. Bolnik s čirno na želodcu se navadno hrani pri kmetu ali v menzi in ni nič čudnega, da se tako bolezen ponavlja in zavlačuje. Umesten je bil za to predlog, da bi vsaj ena kuhinja v Velenju nudila dietično prehrano.

MLADINA PREDLAGA USTANOVITEV KLUBA MLADIH PROIZVAJALCEV

Razveseljivo je bilo, da se je na tej konferenci pridno oglašala k besedi vrst mladina. Tako je tudi ravno iz vrst mladine padel predlog, da bi v rudniku osnovali klub mladih proizvajalcev. V tem klubu naj bi mladina razpravljala o vsakovrstnih problemih, ki jih ima v svojih programih tudi delavski svet. Če bodo v kratkem realizirali to zamisel, ni dvoma, da bodo mladi proizvajalci s svojimi mnenji in pripombami dosti koristili pri reševanju proizvodnih nalog podjetja.

PRIZNANJE OKRAJA IN OBČINE

Ko je predsednik okraja tovariš Riko Jerman pozdravil v imenu celjskega okraja zborovalce, se je zadržal na nekaterih splošnih nalogah, ki jih bodo člani ZK v letošnjem letu morali reševati. Opozoril je na nekatere splošne probleme, ki bodo letos spremljali naše delo. Kot eno zelo važnih nalog je omenil področje tarifnih odnosov, pravično nagrajevanje, smotrnejše zaposlovanje nove delovne sile itd. Končno je prizadevanju kolektivni velenjskega rudnika iskreno čestital za dosedanje uspehe in jih pozval, naj z istim elanom tudi v bodoče dajejo svetel zgled ne samo občini in okraju, temveč vsej republiki.

V istem smislu je zborovalce pozdravil tudi sekretar občinskega komiteja ZKS Šoštanj tov. Marolt, ki je v bodrih besedah svoj govor povezal na 40 obletnico ustanovitve ZKJ in opozoril na naloge, ki čakajo člane ZK v tem jubilejnem letu.

ŠMARJE ZA 40-OBLETNICO ...

Pred nedavnim je bila pod vodstvom tov. Lojzeta Libnika v Šmarju seja občinske komisije za proslavo 40. obletnice KPJ in SKOJ. Domenil so se, do bodo posvetili celotno dejavnost smislu tega pomembnega zgodovinskega dogodka. Centralna proslava pa bo prav ob obletnici v steklarni »Boris Kidrič« v Rog. Slatini, kjer so komunisti aktivno delovali pod vodstvom prvoborca Borisa Kidriča-Petra. Kot zgodovinski spomenik pa bo potrebno urediti Kidričevo domačijo na Knežci, kjer je tov. Kidrič navadno preživljal počitnice in prav tam sprejemal nove člane.

(Po pripovedovanju Franca Kača)

ŠTRAJKI V BIVŠI

V jubilejnem letu praznovanja 40-letnice ustanovitve KPJ hočemo Celjani oživetiti tudi spomine na razne štrajke po celjskih in drugih tovarnah. K sreči so med živimi še mnogi udeleženci teh štrajkov in se bomo zato obračali nanje da nam bodo pripovedovali o svojih spominih. Ker sodijo štrajki v Tovarni emajlirane posode brez dvoma k taktirnim najpomembnejšim revolucionarnim borbam delavskega razreda za svoje pravice, smo topot naprosili tovariša Franca Kača, častnega meščana mesta Celja in nekdanjega tesnega sodelavca tovariša Leskoška-Luke, da nam je obudil spomine na tiste težke, borbene čase, ki jih je sam doživljal kot brezpravni delavec v Westnovi tovarni.

»Leta 1919 je bil generalni štrajk po vsej državi. Tistega leta meseca maja sem se vrnil iz ujetništva in prošil v Westnovi tovarni za delo. Ker je takrat v tej tovarni že obstojal sindikat, so me tudi takoj sprejeli. Seveda sem kma'u stopil v odbor sindikata in že smo imeli »edne sestanke. Najprej smo se sestajali pri »LUKASU« v mestu (nekdanja tovarna likerjev), potem smo se preselili in imeli sestanke »PRI KRONI« (danes trgovina z električnim materialom na Ljubljanski cesti). Ko so nas od tu pregnali, smo šli v Vodnikovo ulico in smo v kleti stavbe, kjer je bila do nedavna Poliklinika, imeli svoje tajništvo. Od tu so nas spet pregnali in smo končno našli svoje stalno mesto v Razlagovi ulici, v hiši, kjer je bila stara šola in kjer ima danes Železničarska godba svoje prostore. Tu je imela svojo pisarno tudi Svoboda in razni sindikati (živilci, krojači itd.). Iz teh prostorov nas niso mogli več pregnati, ker je bila ta stavba last Ljubljanske Delavske zbornice. Razume se, da je tu začela delati tudi že partijska organizacija, saj so se tu zbirali Leskošek, Šlandrovi, Stante Peter in drugi.

V poletju leta 1922 je bil v Tovarni emajlirane posode prvi štrajk, ki je trajal 13 tednov. Zahtevali smo 8-urni delavnik in zvišanje mezd. Štrajk je vodil tov. Franc Svetek iz Ljubljane (brat Andreja Svetka, direktorja štorske Zelenarje). Stavkovanje je bilo malo — morda kakih 130 Westnovih priljubljenec — kakih 1000 delavcev pa je stav-

Slavni dnevi iz zgodovine KPJ

8. januar 1943

Tega dne so v neenakem boju pri Oplotnici na Pohorju padli vsi borci pohorskega bataljona NOB. Bataljon je bil ustanovljen avgusta 1942. V njem so bili borci Savinjske, Ruške, Šaleške in neke dolenske čete. Komandant je bil Gropa, politični komisar pa Jože Menih-Rajko. Vodnik ženskega voda je bila Pavla Mede-Katarina, delavka, ki je bila takrat najhrabrejša partizanka v Sloveniji. Razglašena je bila za narodnega heroja.

Velike sovražne sile so obkolile bataljon od vseh strani. Presenečen in z malim številom borcev (takrat jih je bilo samo 66) se je bataljon boril z neprimerno močnejšim sovražnikom polni dve uri. Borci so nenehoma naskakovali sovražnika, dokler niso vsi do zadnjega padli.

9. januar 1910

Na ta dan je končala delo I. konferenca balkanskih socialnodemokratskih strank, ki se je začela 7. januarja v Beogradu na pobudo Srbske socialnodemokratske stranke.

11. januarja 1921

Ta dan je bila uspešno končana velika rudarska stavka Slovenije.

11. januarja 1922

Na ta dan se je začela sodna obravnava proti Juri Keroševiču in 18 rudarjem Kreke, ki so sodelovali v znanem husinskem uporu leta 1920. Rudarja Jura Keroševiča so obsodili na smrt na vešalih, kar pa je sprožilo cel val protestov med naprednimi silami doma in v tujini. Ko so obtožena Keroševiča pred izvršitvijo smrtno kazni prepeljali pred sodišče, je potegnil nož in si ga večkrat zasadil v želodec. Po tem dogodku so se protesti še nadaljevali in kralj je moral podpisati akt o pomilostitvi. Keroševiču so spremenili smrtno kazen v 20 let težke ječe, od katere je predsedel 17 let v kaznilnici v Zenici. Keroševič sedaj živi kot upokojeni rudar v Husinu.

11. januar 1942

Na ta dan je bil konec dražgoške bitke. Trajala je 2 dni. Sele ko so Nemci napadli pod zaščito topov in lahkih strojníc, so se partizani morali umakniti. V tej bitki so imeli Nemci 300 do 400 mrtvih. Partizanske čete sta vodila Stane Zagar in Jože Gregorič.

12. januar 1929

V noči med 12. in 13. januarjem 1929, v najtežjih dneh šestojanuarske diktature, se je v Beogradu pojavil kot prvi odgovor na to diktatorsko letak, ki sta ga skupno izdelala pokrajinski komitej Partije in SKOJ za Srbijo. Tiskanje letaka je organiziral Aleksander Ranković, sekretar pokrajinskega komiteja SKOJ za Srbijo.

John Galsworthy pravi v uvodu v svojo »Moderno komedijo«, da Angliji stoji z eno nogo v zraku, z drugo v avtomobilu najnovejše znamke, lovi rep kakor mačka in momlja: »Ko bi človek le vedel, kje bi se rad ustavljal, kaj bi se ne more več zanašati na boga, na svobodno trgovanje, družino, premog, družbeni položaj... Kdor je doživel potres, ki je trajal štiri leta, ne zna več stati pri miru. Stari romanopisec je to povedal za stanje pred 30 leti pa še danes drži. Za Anglijo in še za kako drugo nekdanjo veličino, ki je verovala, da je njena sedanost in tedanjost trajna!

V Angliji zdaj niso nič kaj dobre volje. Drugi človek SZ, Anastas Mikojan, ki ga štejejo za sposobnega diplomata, se spreha po ZDA, ogleduje tovarne, se pogovarja z lastniki, z delavci in sindikati, ves svet pa ve, da je to samo prednja stran njegovega potovanja. Stik z Dullesom je že vzpostavljen, čeprav ni dnevnega reda. Nemogoče pa je, da se ne bi pogovorila o najvažnejših vprašanjih, kjer si stojita oba bloka s puško ob nogi nasproti: o nemškem vprašanju, o Berlinu, o Formozi, o Bližnjem vzhodu, morda tudi o vesolju. Angličje se boje, da bo azijskemu spretni Mikojan edri v togi diplomatski sistem ZDA, pri tem pa bi se utegnili kaj zgoditi, kar bi Anglijo še bolj utrilo na položaju drugorazredne sile. Doslej je bila navažena, da je igrala vsaj vlogo posredovalca, to pot še te nima.

Določeno razočaranje je doživela tudi na Cubi, kjer je podpirala do zadnjega okrutnega Batista, boječ se demokratičnih zahtev uporniškega advokata Fidela Castra. Cuba pa pomeni določeno razočaranje tudi za ZDA, ki niso nič navdušene za novo vlado, kajti dobro jim je znano, kaj je Fidel Castro zahteval kot pregnanec v Mehiki, nacionalizacijo in demokratizacijo v politiki in gospodarstvu, medtem ko je Batista pridno preganjal komuniste. Cuba je majhna, vendar je predznak pred veliko številko.

Tudi v Kongu se je zgodilo nekaj, kar nekdanjim absolutnim gospodarjem sveta ne gre v račun. Crnci v Kongu so se

organizirali, svojo organizacijo imenujejo »Abako«, vodi jo Kas Vubu. Kdo bi si mislil pred 30 leti, da bodo taka imena kdaj zapisana na firmamentu zgodovine! V Leopoldvillu, središču Konga, so očistiševalne akcije bele vojske. Konga pa je danes ena najvažnejših kolonij, ker ima ogromne zaloge urana in drugih ne dosti manj važnih surovin.

V ZAR so šli Angleži v Canoso, seveda z dostojanstvenim obrazom. Pristali so na odškodnino za svojo lastnino v deželi, ki je bila še pred 10 leti biser v kroni imperija in glavni člen v verigi, s katero so ga povezovali. Odkar nimajo Egipta, je svilenca nit, ki veže Commonwealth, še tanjša.

V Franciji je končno De Gaulle postal poglavar države. René Coty je odšel, ustava pa ustoličuje obnovitelja Francije za sedem let. Vprašanje je seveda, če bo Francijo zares obnovil s silami, ki jih je zbral okoli sebe. Te sile pač ne predstavljajo francoskega ljudstva in njegovih najboljših moči. De Gaulle pa računa, da bo prav zaradi tega na Zahodu dosegel Franciji enako vlogo, kakor jo ima VB ali morda celo ZDA. Zato se je resno vrgel na prvo francosko atomsko bombo, medtem ko se brani finančnih žrtev za NATO. Ker hoče imeti besedo, je zoper ameriško prevlado v zadevah raketnih oporišč. Prav tako zahteva, da mu pomažajo v Alžiru, ki da je za Francijo važnejši kot pa fronta v Zah. Nemčiji, ki jo forsirajo ZDA. Za Dullesa je De Gaulle »nepreračunljiv človek«, ki je od nekdanj terjal več, kot pa bi bil spriču položaja Francije smel. Tudi njegova operacija s tečkim frankom spada med megalomanske načrte generala, ki bi rad z desničarskimi, reakcionarnimi silami dosegel prehod Francije. Zgodovina uči, da to nikoli ni šlo dobro od rok. Razočaranje utegne hitro priti na dnevni red javnega mnenja.

Soseda preko Rena pa je Mikojanov obisk ocenila kot balistično izsiljevanje. Adenauer in njegova kamarilja vidi v vsakem sovjetskem uspehu napad na nemški obstoj. Zato je glede Berlina iz

Podpredsednik Sovjetske zveze Mikojan se je med obiskom v Združenih državah zelo rad oglašal v dobrih restavracijah.

PARLAMENT MLADE GENERACIJE

Mladina našega okraja se zaveda jutrišnjih nalog

Ko se pripravljamo na proslavitev 40. obletnice ustanovitve Zveze komunistov in SKOJ, ko v duhu preletimo vso to dolgo, težko in slavno obdobje bojev, udarcev, zmag in uspehov, nam misli ob tako veličastni preteklosti poletijo v prihodnost... Kakšen plod bo rodila žetev; bo generacija, ki prihaja, vedela svoj dolg do preteklosti, bo dovolj močna za breme nalog, bo zvesta naslednica revolucije?

Komur se take misli včasih vsiljujejo, bi moral prisostvovati sobotni letni konferenci Ljudske mladine celjskega okraja, kjer bi se do kraja otresel črnoglednih misli. Ta konferenca, ki je trajala od 9. do 16. ure, torej polnih sedem ur, in na kateri je sodelovalo blizu trideset udeležencev v razpravi, bi bila tako po živahnosti, obsežnosti problematike, po bogastvu predlogov in misli v razpravi lahko za vzgled (in to brez trohice pretiravanja) delovnim zborom odraslih, včasih tako neobjektivnih kritikov mladega rodu. Bojim se, da moje poročilo ne bo kos posredovati tistega vzdušja, v katerem se je ta plodna konferenca odvijala.

Dosedanji predsednik OK LMS Miro Mastnak bere poročilo...

mladine. In vendar je mladine le neprimerno manj kot odraslih, ker sproti odraščanja.

Kaj vse teži mlade ljudi...

Kot sem že povedal, je vsak, ki se je prijavil k razpravi, načel nekaj novega, nekaj, kar je dopolnjevalo poročila, ali pa odprlo nove probleme. Ze to, da so se vsi morali pismeno prigrisati k razpravi, je posnemanja vredno. Delovni predsednik je na ta način lahko »režiral« razpravo, da je bila vsebinsko povezana, pestra in konkretna. Pri vsem tem je vladal presenetljiv red, ki je ob marsikaterem zborovanju zrelih in odraslih ljudi »neupravičeno odsoten«.

Sledimo zdaj razpravi delegatov v skupih povzetkih in spoznali bomo težnje mladih ljudi, kam in kako posegajo v različna področja našega družbenopolitičnega življenja:

Delegatka Jožica Dimčeva je razpravljala o bodočih oblikah dela mladinskih organizacij v stanovanjskih skupnostih. Posebej pa se je lotila vprašanja sodobne prehrane in ugotovila, da bodo mlade

POROČILO V BESEDI IN SLIKI Z LETOŠNJE OKRAJNE KONFERENCE LJUDSKE MLADINE

izvajalcev. No, mimogrede povem, da sta bila edina, ki sta o dosežkih, uspehih in problemih takih klubov lahko govorila, kajti v okraju obstajata le ta dva kluba. Zato pa se je za nujnost ustanovitve takih klubov širom po okraju izjasnila vrsta drugih diskutantov.

Lojze Borine, ki že vrsto let uspešno zastopa vaje v organizaciji LMS, se je dotaknil problemov vajeenske mladine. Razpravljal je o njihovih težavah, o vprašanju izobraževanja, o slabih pogojih življenja (neredna prehrana in slabe stanovanjske prilike), o vprašanju nagrajevanja vajeencev, ki razen v nekaj primerih niso deležni nobenih deležev ob delitvi dobičkov, in še o marsikaterem problemu vajeenske mladine.

Kako različni pogoji za delo mladine so v različnih krajih je predložila razprava Vide Vajdove iz Mozirja in Jožeta Lekšana iz Velenja. Delegat iz Vele-

PREDSEDNIK TITO OB OTVORITVI AVTOCESTE ZAGREB—LJUBLJANA

Pri velikih in težkih nalogah pa ni dovolj samo znati, temveč je treba imeti tudi srce, treba je biti do dna svojega bitja prelet z voljo in ljubeznijo do tistega, kar se želi storiti, da se tako v tistem, kar je podvzeto, pokažejo tudi lastne sposobnosti in sposobnosti vsega našega ljudstva. Mi tako mladino danes imamo in smo srečni, ker jo imamo.

Vsi se veselimo skupaj z našo mladino, ki ji je uspelo v tako kratkem času zgraditi naš skupnosti tako velik objekt, in čutimo, da bo bodočnost naše države, nadaljnja izgradnja naše države in njeno življenje prišlo v zelo sposobne in dobre roke. Ni se nam treba več bati in vpraševati, kaj bo jutri, ko nas ne bo.

onih, ki jih »leta« oropajo pravice članstva v LMS. V marsikateri drugi organizaciji včasih grozi »kriza«, če se neke preseli drugam. Mladinska organizacija je kot filmsko platno, na katerem se venomer menjajo obrazi. Trumoma prihaja mladi rod vanjo in trumoma pomlajujejo njeni člani družbeno politično razgibanost odraslih državljanov.

Tudi tokrat, ko je slučajno točno ob 12. uri v spremljavi sobotnih siren bil razrešen lanskoletni komite LMS (seveda okičen s priznanji in pohvalami) se se na seznamih kandidatne komisije pojavila nova imena. Spet bo skozi šole družbenopolitičnih nalog šla »garnitura« mladih ljudi, ki bodo čez leto ali dve nepogrešljivi delovni tovariši naših odborov SZDL, člani ZK, gospodarski in politični voditelji, športniki, kulturni delavci, sindikalni voditelji, upravljavci, volivci in voljenci. Zakaj bi torej grbančili čelo pred jutrišnjim dnevom? Storit moramo le tisto, česar si mladina sama najbolj želi. Sodelujemo z njo, prisluhnimo njenim željam, pomagamo ji, da se čimprej uveljavi. J. Kr.

Mlademu človeku ni nič neznanega

Včasih slišimo sila površne kritike, češ, mladim ljudem so sodobni družbeni problemi »španska vas«. Razprava po bogatem poročilu je dokazala ravno nasprotno. Če bi v izvajanjih posameznih diskutantov ne slišali tako pogosto besedi »mladinska organizacija«, bi se kaj lahko živeli v zamisel, da sedimo bodisi na občnem zboru zadržne zveze, na seji šolskega odbora, na konferenci Ljudske tehnike, da prisostvujemo seji delavskega sveta, športne ali kulturne organizacije. Na kratko, ni področja družbenega življenja, kjer mladina dela in živi (mladina pa je navzoča povsod), ki bi ga v razpravi ne obravnavali, ugotavljali slabosti in sklepali o njem.

Sicer pa, čemu bi izgubljali besede z nekonkretnostmi! Številke naj povedo svoje:

Udeležba mladine v družbenem upravljanju:

V delavskih svetih je bilo lani 397 mladih ljudi do 25. leta starosti. 424 prav tako mladih ljudi je v novih zadružnih svetih, vrh tega še 25 članov LMS v upravnih odborih zadrug. Mlade ljudi najdemo v svetih Ljudskih odborov, v šolskih svetih, po vseh vzgojnih zavodih mladina upravlja in dela v šolskih skupnostih itd.

Brez dvoma bi vas utrudil s čitanjem, če bi vam natrosil številke o tem, kje vse, v kakem številu in kako mladina sodeluje. Le ozirom se okoli sebe: Sportna društva, Svobode, pevski zbori, razna druga društva in organizacije. Povsod mladina s pridom sodeluje in marsikatera organizacija, marsikatero društvo bi prenehalo delovati, če bi ne imelo

Pogled na del delegatov z »veterani« mladinske organizacije v ospredju.

dinske organizacije morale skrbeti tudi za to plat življenja mladega človeka ter ga na primeren način vzgojiti, da bo prehrani v dobi rasti in dozorevanja posvečal večjo pozornost. Seveda ni pozabila omeniti tudi ostale pogoje, predvsem skrb družbe, oziroma kolektivov, ki zaposlujejo mlade ljudi, katerih dolžnost pri ureditvi družbene prehrane ni manjša od proizvodnih nalog.

Stane Ocvirk je razpravljal o vlogi in udeležbi mladine v delavskem upravljanju. Navedel je, da pri tem morajo mladinske organizacije lomiti dvoje ovir: bojazen pred nedorastlostjo do problemov pri mladini sami in nerazumevanje do mladine pri organih delavskega upravljanja. Ugotovitev, da je šola za družbeno upravljanje na Teharjih doslej obiskovalo le nekaj nad deset mladincev, je v nesorazmerju z dejstvom, da v delavskih svetih dela nad 300 mladih delavcev in delavk.

Oskar Šmid iz Tovarne emajlirane posode in Tone Obrul iz »Konusa« sta razpravljala o delu Klubov mladih pro-

nja je z enostavno besedo razvozljal uganko o »velenjskem socializmu«.

Ce je napredek in standard pri nas večji kot kje drugje, je dejal, potem je to rezultat boljšega in večjega dela — Rudi Lešnik iz Obsotelja se je v svoji razpravi zavzemal za združevanje sil na podeželju. Spričo majhnega števila kadrov vsaka cepitev sil, pa naj bo to na gospodarskem, kulturnem ali pa športnem področju, slabi skupne cilje. Poučaril je neizpodbitno resnico, da mladina brez prostorov za delo in shajanje ne more dosti narediti.

Delegat Dragan ni dosti »ovinkaril«, ko se je spustil v razpravo o šolski reformi, o delu dijaške mladine in o problemih okoli teh dveh vprašanj. Dejal je, da mora šolska reforma pokazati napredek tako v poglavitnem namenu — pri šolskem uspehu, kakor v odnosih na šolskih zavodih. Ekstremni dijaki se bodo morali sprijazniti z dejstvom, da ne gre za zmanjševanje učne snovi, za enostransko demokratizacijo odnosov v škodo pedagogov, pedagogov in na moralni skrbeti, da bo šola dajala zavedne, napredne, izobražene in sposobne ljudi. Vsaka zastarelost, pa bodisi v učnem programu, načinu podajanja, še bolj pa v vprašanju svetovnega nazora, mora postati šola tuja.

Kot sem že omenil, se je razprava udeležila blizu trideset delegatov in gostov. Med gosti, ki so konferenco po zdravili in prispevali k razpravi s koristnimi in vzpodbudnimi napotki, so bili: Predsednik okrajnega sveta »Svoboda« tov. Andrej Svetek, predsednik OSS tov. Jože Jošt, organizacijski sekretar OK ZKS tov. Stane Divjak, sekretar Centralnega komiteja LMS tov. Stane Krajnc, tajnik OO Ljudske tehnike tov. Srečo Praterner in na koncu še sekretar OK ZKS tov. Franc Simonič, ki je govoril v prvi vrsti o vprašanju razvoja socializma na vasi. Ko je govoril o nalogah mladine v našem okraju in ko je pojasnil pričakovanja, ki jih delovni ljudje okraja polagajo na mladino, je takole povedal:

Planske naloge za leto 1959 so v celjskem okraju ogromne. Te naloge pa bomo izvršili le ob vsestranskih naporih delovnih ljudi, in v prvi vrsti pa ob vnetem gorečem sodelovanju mladine, kjerkoli živi in dela.

Skrbi zaradi »dedičev« so odveč...

Da ne bo kdo narobe razumel kar takoj povem, da s temi besedami nisem mislil tako, češ, pustimo zdaj mladino, naj gre kakor ve in zna naprej. V mladih sem imel tiste »samodopadljive ljudi«, ki jadikujejo nad mladim rodom, ki povečujejo svoje lastne prispevke k skupni stvari, ki menijo da bo jutrišnji dan osirotel. Mladina ne more biti drugačna od okolice, v kateri raste. Lahko pa je boljša, ker je prožnejša in rešena prenekaterih usedlin preteklosti. Razveseljivo je dejstvo, da v vrstah mladine ni problemov, ko morajo novi delavljivi mladi ljudje stopiti na mesta

Delovno predsedstvo konference med poročilom.

WESTNOVI TOVARNI

logov za svoje delavske zaupnike niso poslali — torej zakon potrjuje vas (16) zaupnikov.« Se tisti večer smo vse zaupnike in namestnike popisali in naslednji dan razobesili njihova imena na vidnem mestu v tovarni. Tako smo spet začeli organizirano delo.

Pa je prišel spet tovariš Leskošek, ki je držal stalno zvezo z nami in dejal, da bo treba zdaj dvigniti našo organizacijo. Najprej smo v vseh oddelkih postavili odbore — v vsakem odboru je bilo po 5 ljudi — vsem tem odborom skupaj pa smo rekli »Savezni svet«. Organizacijo smo začeli učvrščevati in hodili po »šihu« organizirati ljudi v okolici. Dobil smo že kakih 600 članov v sindikat.

Tako organizirani in enotni smo spet začeli zahtevati svoje pravice. Odborniki so nam sproti javljali, če so v kakem oddelku mojstri »šikanirali« kakega delavca. Takih primerov je bilo vedno dovolj in že smo sklenili — takoj jutri gremo nad Westna s svojimi zahtevami. Napisali smo si točke in vseh 16 zaupnikov je šlo k njemu.

Tiste čase je velika večina od nas delala samo tri dni v tednu, medtem ko so Westnovi priliznjenci delali 6 dni. Jasno je, da smo si tudi mi hoteli priboriti te pravice. Organizirali smo tako, da so vsi tisti, ki so bili tri dni v tednu prosti, prišli gotovega dne pred tovarno. Westen je prišel točno ob 8. uri in stotina žensk mu je napravila špalir. Ko je prišel do vratarja, je zarjul: »Kaj je spet to?« Vratar ni vedel odgovoriti. »Kje je Kač?« se je glasilo nadaljnje jezljivo vprašanje. Poiskal me je neki tovariš in mi dejal, da moram takoj v tovarno. (Jaž sem seveda vse zaupnike vlekel s seboj.) »Kaj mislite s temi ljudmi,« me je vprašal razjarjeni tovarnar in po-

kazal množico. »Delali bi radi«, sem odgovoril. Spet smo slišali znane grožnje, toda se jih nismo prestrašili. Povabil nas je nato v pisarno, da bi se zmečili. Ker smo mi vztrajali pri svojem — vsi enako delati, ali pa nobeden — nas je z »Marsch hinaus« hotel odsloviti. Drugi so res odšli, jaz pa sem ostal in sem tudi takoj stopil po fante, naj se vrnejo. Zdaj se nismo hoteli ugnati in smo govorili in zahtevali. Končno smo napravili pogodbo, Westen je obljubil, podpisal, toda ničesar izpolnil.

Westen je tudi v pogodbi obljubil in podpisal, da ne smejo mojstri »šikanirati« naših ljudi. Toda mojstri so prav tako svoje svinjarije naprej uganjali. Leta 1934 pa smo hoteli temu napraviti konec.

Poleti tega leta pride nekega dne zapnik Božičnik k meni in mi pravi: »Priidi takoj, spet je štrajk v tovarni.« (Seveda je Westen poslal pome.) Ko pridem, je tovarnar stal za pečjo v emajlirnici in se zadril na mene: »Spet štrajk — zakaj štrajkajo?« Mirno sem odgovoril, da ne vem, ker dejansko tudi res nisem vedel. Poklical je Kresnika, mojstra emajlirnice in njega vprašal za vzroke stavke. Westnov podrepnik pa začne korajžno razlagati, da je dal dvema starejšima delavkama delati lijake in so vso serijo pokvarile. Zato jima je tudi dal 8 dni neplačanega dopusta. Toda ker se je izkazalo, da ti delavki še nikoli nista delali lijakov in da ju je mojster Kresnik nalašč določil za to delo, da bi imel pred gospodarjem »dokaze«, da sta nesposobni in bi jih bilo treba odpustiti. Enotnost tovarniških ljudi pa je že bila tako močna, da si tega niso pustili dopasti — krivica se je kot blisk raznesla po vsej tovarni in ljudje so obstali pri svojih strojih.

Westen je hotel ta štrajk pripisati meni. Zapovedal mi je, naj ustavim poč v

emajlirnici, da bi tako imel vzrok, češ, da sem jaz ustavil peč in povzročil štrajk. Tega seveda nisem storil, peč pa tudi on ni ustavil. Topot so ljudje štrajkali 48 ur. Sedeli so pri svojih strojih tudi ponoči, toda nobeden ni delal.

Drugo jutro pride Westen v tovarno in me pokliče, naj grem z njim. »Nas je več zaupnikov«, sem dejal (sam nisem hotel nikoli z njim razgovarjati). »No, pa vzemite vse s seboj!« Sli smo najprej v lužnico. Takrat nam prileti pod noge neka delavka, vsa razcefrana. Edina je hotela delati, pa so jo ljudje vrgli ven. Gremo naprej v vlačilnico. Tudi tukaj so stroji stali in vsi delavci so mirno sedeli na svojih delovnih mestih. »Poglejte — je vplil tovarnar — ljudje stojijo križem rok!« Jaz pa: Držite se pogodbe, pa bodo delali. »Zapovedal je mojstru Lavrincu, naj pošene pogon. Pogon je tekel kakih 5 minut; toda nobeden od delavcev se ni dvignil k delu. »Recite jim vendar, naj delajo,« mi zapove lastnik tovarne; jaz pa: »Vi ste gospodar, recite jim vi!« Sli smo dalje v stiskalnico. Ljudje so tudi tu sedeli brezbržno pri svojih strojih in nobeden se ni zganil, ko je mojster na gospodarjevo zapoved pognal motor. Isto se je ponovilo tudi v kovačnici. V kloparskem oddelku pa je Westen sam pognal motor, toda so ga ženske vpričo njega ustavile. Znova je razjarjeni gospodar pognal pogon in znova so ga revolucionarne žene ustavile.

Tisti večer, med 48 urnim štrajkom, me je poklical direktor Rika in mi dejal, naj pridemo vsi delavski zaupniki k njemu v pisarno, da se pomenimo. »Potolažil« nas je, da je Westen naročil, da tisto, kar je obljubil, bo tudi izpolnil. Prosil nas je, naj vplivamo na delavce, da bodo spet delali. Jaz sem že poznal Westnove »obljube« in sem zato vprašal Riko, če ima kaj pismenega. »Ne, tega pa ne.« Prav, se bomo pa jutri pogovorili. Takoj smo obvestili tovariša Leskoška, ki je tudi prišel naslednji dan.

(Konec prihodnjič)

Stane Ocvirk: Za večje in širše uveljavljanje mladine v delavskem upravljanju...

Lojze Barinc: Vajenci, soudeleženi pri proizvodnih uspehih naj bodo soudeleženi tudi pri nagrajevanju.

Vida Vajd: V različnih krajih, v različnih pogojih — različne oblike mladinskega dela...

Rudi Lešnik: Za združevanje sil pri družbeno političnem delu na podeželju...

Delegat Dragan: Razprava o šolski reformi, dijaški mladini in še nekatere kritične pripombe o dvojni morali...

Nekaj misli ob razstavi Jožeta Horvata v Celju

V foyerju Slovenskega ljudskega gledališča v Celju razstavlja te dni mladi slikar-amater Jože Horvat — Jaki 22 svojih del; med njimi večinoma olj delanih na platno, steklo, pločevino in lesnit.

Jože Horvat je bil rojen leta 1930 v Mrški Soboti, kjer se je privatno učil slikarstva pri znanem interpretu prekmurske pokrajine in njenega človeka Karlu Jakobu. Nekaj let je preživel v Varaždinu, sedaj pa stanuje in dela v Nazarju v Savinjski dolini. Njegova deviza je: nadoknaditi zamujeno, zato je lahko v zadnjih nekaj letih priredil vrsto samostojnih razstav, ki so večinoma uspele. Razstave, ki so bile v Varaždinu, Zagrebu, Reki, Mrški Soboti, Mariboru, Ljubljani in Celju, so povsod zbudile veliko zanimanje. Letos pripravila Horvat razstavi v Karlsruhe v Zapadni Nemčiji in menda v Parizu.

Horvat je Celjanom že nekoliko znan, saj je preteklo jesen pripravil v parku ob Vodnikovi cesti razstavo »sub divos«, kar je bilo za celjsko kulturno mentaliteto gotovo drzno dejanje. Se bolj drzna pa je njegova sedanja razstava, ki kar nekaj noče v celjski umetnosti okvir, saj učinkuje kot krilik modernega izma in gluho tišino pobožno negovanega in edino akceptiranega realizma.

V sedanjih pustih dneh, ko obvladuje naše zorišče sivina v vseh niansah od bele do črne barve, se nam dozdeva, kot bi stali ob gejerih barv, ki navidezno brezoblično bruha iz platen, nas

omamljajo in nam šele preko asociativnih vzvodov prodirajo v globljo zavest, kjer zbuja brezobrisne in zato mnogolične predstave. Dekorativno in reflektivno si na Horvatovih platnih podajata roke v nebrzdanem plesu silovitosti, temperameta in drznosti, ki brezobzirno preskakuje vse konvencionalno, tradicionalno, preživelo, manirirano, išče vedno novih kombinacij, da bi lahko izrazilo to, kar čuti ali bolje rečeno, sluti. Ta »kaos« je ravnotako neizmerljiv za zastarelimi normami realizma, kot najnovejši dosežki človeške tehnike z zemeljskimi zakoni in merili. Človeški duh uhaja iz tisočletnega okvira klasičnega reda; da je človek merilo narave, v »neskončnost« same narave, kjer postaja njen najvažnejši, a vendar samo relativni del. Newton se je umaknil Einsteinu, Raffael Picassou.

Nedvomno je Horvatovo slikarstvo osebno pošteno osvajanje novih barvnih kombinacij, novih harmonij, ki niso več vezane na »realni« svet, toda zagotovo obstajajo, sicer ne bi v nas budile več ali manj močne asociativne odmeve, simpatijo in antipatijo, zavzetost in odklon, premišljevanje in depresijo. V začetku se človek upre temu slikarstvu kot konfuznemu blufu, ker krčevito išče v sebi obrambo za okopi ustaljenih umetnostnih nazorov, da reši vsaj delček sebe pred to barvno atako, refleksivnim agresom, tem elementarnim fortisimom, ki pa je vendarle tako poln doživljajskih prvin, da se mu sugestivno prepusti in se naenkrat zaveže, da se ustvarjeno sploh ne bi dalo izraziti predmetno, ker ne bi odgovarjalo niti drobci njegove resnice. Resničnost se je zamajala na piedestalu svoje doslej mišljene oblike, relativnost in dialektika sta jo strmoglavila, da postavlja na njeno mesto novo, popolnejšo resničnost. V umetnosti živijo slutnje, v tehniki nakazi nove resnice o kozmičnem dogajanju in izven njega. To je prodor na nov umetnostni planet, kjer ni kulturne tradicije in ne civilizacijskih osnov, zato se nam ta umetnost dojmi konkvizadorsko osvajaška, brez kulturnih sedimentov in zato »barbarska«. Vsem Horvatovim delom je priznati sugestivnost in prepričevalno moč, toda tudi emocionalno pogojeno refleksivnost in naivno neposrednost, pomešano z elementarno samozavestjo, ki meji včasih kar na izrazno brutalnost. Vse to dokazuje silovitost nebrzdanega talenta, ki prvi kot hudournik proti morju spoznanj, kjer se bo prej ali slej umiril, kultiviral, postal pronicelivejši, razumnejši, globlji, da bo človek v njegovem refleksu lahko občudoval modrino osvojenega neba, brezmejnost človeškega duha in predvsem smiselnost svojega življenja... Jože Curk

Božičev „Umik“ na delavskem odru

Drama N. Božiča »Umik« spada v publiko kot igralec s svojim podajanjem in režiser z dinamiko igre. Tako delo ne vzbuja vedno novih občutkov, sodb in psihoanalitičnih ugank pri gledalcu. Letega zanima v skrajni črti samo še to, ali bo zlo premagano, bodo svetli liki v drami zmagovali.

Naši amaterji, združeni v delavskem odru »Svobode«, so v tem pogledu uspe-

Uspeli so pritegniti publiko v dogajanje na odru in obdržali njih misli ter ugibanja v stalni napetosti. Več jim delo samo ni moglo nuditi. Srečali smo se s starimi znanci nekdanjega »predoo-

Uspela izvedba takega dela je popolnoma odvisna od ansambla, ki ga predstavi na odru. Kot je lahko psihološko globoka drama v izvedbi slabih interpretov le medlo dogajanje, ki lahko celo dolgočasi, je agitka v izvedbi dobrega ansambla lahko prepričljiva in pretresujoča. Pri delu, ob katerem gledalec prvi hip spozna značaj junaka na odru, ne more nič drugega sugestivno vplivati na

Uspeli so pritegniti publiko v dogajanje na odru in obdržali njih misli ter ugibanja v stalni napetosti. Več jim delo samo ni moglo nuditi. Srečali smo se s starimi znanci nekdanjega »predoo-

Prizor iz prvega dejanja N. Božičeve drame »Umik« v izvedbi amaterskega ansambla Delavskega odra.

ali bo zlo premagano, bodo svetli liki v drami zmagovali.

Naši amaterji, združeni v delavskem odru »Svobode«, so v tem pogledu uspe-

Uspela izvedba takega dela je popolnoma odvisna od ansambla, ki ga predstavi na odru. Kot je lahko psihološko globoka drama v izvedbi slabih interpretov le medlo dogajanje, ki lahko celo dolgočasi, je agitka v izvedbi dobrega ansambla lahko prepričljiva in pretresujoča. Pri delu, ob katerem gledalec prvi hip spozna značaj junaka na odru, ne more nič drugega sugestivno vplivati na

Uspela izvedba takega dela je popolnoma odvisna od ansambla, ki ga predstavi na odru. Kot je lahko psihološko globoka drama v izvedbi slabih interpretov le medlo dogajanje, ki lahko celo dolgočasi, je agitka v izvedbi dobrega ansambla lahko prepričljiva in pretresujoča. Pri delu, ob katerem gledalec prvi hip spozna značaj junaka na odru, ne more nič drugega sugestivno vplivati na

Uspela izvedba takega dela je popolnoma odvisna od ansambla, ki ga predstavi na odru. Kot je lahko psihološko globoka drama v izvedbi slabih interpretov le medlo dogajanje, ki lahko celo dolgočasi, je agitka v izvedbi dobrega ansambla lahko prepričljiva in pretresujoča. Pri delu, ob katerem gledalec prvi hip spozna značaj junaka na odru, ne more nič drugega sugestivno vplivati na

EPIGRAMSKI PREPIR

STAREMU MAČKU

Prisegaš pri vseh svojih križih,
da Stancerja ne poznaš!
Kako ga češ poznati,
ko že od starosti
svojih mačk več ne poznaš.

Ce ti ga ne poznaš,
pa ga bodo morda poznali
tvoji potomci.

Milan Stancer

ODGOVOR

Kot vidim, pomen besed slabo oceniš!
(Saj si morda zapisal!)
Ce morda namesto osla pegaza zajezdiš,
prav rad te bom drugačnega narisal.

Vlado Smeh

KOMENTAR

Ce prvi, ki je pesnik (?), nima rime
in drug, ki ni, pa jo ima —
naj prvi pač za čopič prime
in s tušem drugemu naloži tla...

-jur

Kako zborujejo upokojeni prosvetni delavci celjskega okraja

Ze nekaj let sem se zbirajo v Celju po enkrat na mesec upokojeni učitelji in profesorji, moške in žene, iz Celja in drugih bližnjih ter oddaljenih krajev celjskega okraja. Da bi njihovi sestanki ne bili zgolj prijateljski in tovariški, povezujejo udeležence tudi bogati kulturni in študijski programi, prepleteni s predavanji, referati, s šaljivimi bodicami in življenjskimi jubileji živčevih in

MLADINSKI TISK

Mladinski tisk je v vojniški osemletki zelo razširjen. Učenci višjih razredov so naročili predvsem na Pionirski list, Mladino in na Mlada pota.

Tako je 70 odstotkov učencev naročenih na mladinski tisk in to kljub temu, da je pretežna večina učencev iz socialno šibkih družin.

umrlih tovarišev. Za vzoren potek teh privlačnih sestankov skrbi ožji aktiv, ki mu predseduje priznan celjski pedagog Alojz Gobec.

Prvo sredo v letošnjem letu so se zopet zbrali v posebni sobi restavracije »Pošta«, ki jim nudi gostoljubno streho, da bi izrekli medsebojne čestitke in pregledali bilanco o minulnem letu.

Notranji in zunanjepolitični pregled, osvetljen z zanimivimi podatki o domovini in po vsem svetu, je podal književnik Fran Roš. Letno poročilo tovariša Gobca izkazuje 9 mesečnih sestankov.

V teku leta so se spominjali tudi zaslužnih mož za slovensko kulturo: profesorja Napotnika, Vladimira Levstika, 200-letnice Valentina Vodnika in Vinka Möderdorferja.

Med predavanji pa naj omenimo tov. Fohnovo o njenem potovanju po Angliji, Jura Kislingerja o zgodovinskem pomenu železnice Dunaj—Trst, Rajka Vrečerja o 90-letnici žalskega tabora, Lojzeta Hofbauerja o zgodovinskih zanimivostih Hrastnika, Jožeta Gosaka o Teharskih plemičih.

Obširna je bila razprava o pokojninskem zakonu, ki jo je vodil Franjo Zagar iz Sentjurja in njegov koreferent Peter Mavrič. -nik

v nekaj vrstah v nekaj vrstah

MLADINSKI TISK

Mladinski tisk je v vojniški osemletki zelo razširjen. Učenci višjih razredov so naročili predvsem na Pionirski list, Mladino in na Mlada pota.

Tako je 70 odstotkov učencev naročenih na mladinski tisk in to kljub temu, da je pretežna večina učencev iz socialno šibkih družin.

MLADINSKI TISK

Mladinski tisk je v vojniški osemletki zelo razširjen. Učenci višjih razredov so naročili predvsem na Pionirski list, Mladino in na Mlada pota.

Tako je 70 odstotkov učencev naročenih na mladinski tisk in to kljub temu, da je pretežna večina učencev iz socialno šibkih družin.

ter bo nujna adaptacija šole, počasi pa bo treba misliti tudi na gradnjo novega poslopja.

Trgovsko podjetje

»NAŠA KNJIGA«

Celje, Stanetova ulica 10

sprejme

FAKTURISTA-STKO

Plača po tar. pravilniku podjetja. Nastop službe možen takoj. Prošnje vložite na upravo podjetja.

DVORCI V CELJSKI OKOLICI

(Nadaljevanje)

Rožni dvor imenovan Jamski dvorec ali Diehlovo. Je v osnovi iz 18. stoletja, saj mu je bil ob koncu tega stoletja lastnik baron Gall von Gallenfels, imetnik opekarne na Zgornji Hudinji. Od njega ga je verjetno kupil Vital Rakusch, ki ga je posedoval v 1. polovici 19. stoletja. V sredini stoletja je bil v lasti pivovar-narja Tappeinerja, kateremu je sledila Marija pl. Gugenmoss in nato Diehlovi, ki so si v njem uredili večje podjetje za proizvodnjo alkoholnih pijač. Leta 1929 je bila posest prepisana na ime otrok in kmalu nato razprodana. Temeljno poslopje je kupil stavbenik Karel Jezernik in mu l. 1936 nadzidal drugo nadstropje. Danes se dvorec ne razlikuje od okoliških stavb in zato tudi ni takoj opazen.

Sernečev dvorec. Na njegovem mestu je stal v 2. polovici 18. stoletja Milesijev hlev. Leta 1785. je dvorec zgradil Valentin Peric, za kar govori letnica in monogram na portalovih podbojih. Leta 1815 je stavbo dobil Matevž Perko, leta

1830 pa je bila dražbeno prodana Francu pl. Maurerju, lastniku trboveljskega rudnika in steklarne. Leta 1883 je hiša prešla v posest Sernečev in je tako ostala do danes. Stavba sama je klasicističnega koncepta, njena glavna fasada pa je neorenesančna. Nastala je leta 1909. Prillična okna krasi lepa, kovana klasicistična mreža. Stranski petosni fasadi imata v simetralah portala, katerih severnega odlikuje lepo okovje, južnega pa kamnoseško obdelano klasicistično čelo. To je nedvomno najlepši portal Celja. Njegovo pravokotno čelo krasi kartuša z deloma rokokojским, deloma klasicističnim dekorjem. Ima vklesan monogram VP in letnico 1785. Stavba je danes v močno zanemarjenem stanju, a jo je zelo škoda, ker je lepa in kot kulturni spomenik (najlepši primer meščanske hiše-dvorca v Celju) zaščiten.

Kapunov dvor imenovan tudi Angerjev dvor ali Sadnikova vila. To je velika enonadstropna stavba s prličnim gospodarskim poslopjem nad mestnim par-

kom, ki se pojavlja že na akvarelirani perorisbi Celja iz leta 1740—50 in je torej vsaj iz 1. polovice 18. stoletja, če ne še starejša. V 2. polovici 18. stoletja je bila ta hiša služna opatijski gosposčini, a jo je okrajni fizikus dr. Frey von Freydenfeld dotiral l. 1780 ustanovljenemu kuratnemu beneficiju. Leta 1809 je bil beneficij spremenjen v tretje kaplansko mesto in je zato hiša l. 1813 prešla v arno gosposčino. Leta 1875 je bil dvorec prodan v civilne roke ter so ga odtlej posedovale družine Orešek, Janič in Sadnik. Stavba je še danes dobro ohranjena ter dominantno obvladuje podobo mestnega parka.

Zeleni dvor na Teharski cesti je bil v letih 1926-27 tako predelan v južnonemškem stilu, da je od stare stavbe ostala samo še klet s kamenitim stolpom v sredini ter 4 oprogami in kapacitimi oboki naokoli. Stavba je iz 1. polovice 19. stoletja, a ni več niti spoznavna niti zanimiva. Isto velja za **Smrekov dvor** v Smarjeti, katerega ne moremo datirati pred 19. stoletje, ter za **Dečkov dvorec** na Livadi ob Mariborski cesti, ki je bil l. 1896 popolnoma predelan v neorenesančnem slogu in ga lahko pogojno datiramo v 18. stoletje. Ta dvorec je za celjsko zgodovino pomemben zato, ker je v njem prebival znani politični in kulturni voditelj celjskih Slovencev dr. Ivan Dečko († 1905).

Končali smo naš popis 12 dvorcev v neposredni celjski okolici ter spoznali, kako zanimivo življenje skrivajo za svojimi skromnimi fasadami, ki ne vzbujajo v nas nobene pozornosti in navadno tudi ne obzirnosti, pa vendar predstavljajo zanimive detajle preteklega mestnega življenja, drobce zginule dobe, sledove propadle družbe. Ti dvorci stoje med nami kot konfini dialektike, kot tihi pričevalci starega in nevsiljivi opazovalci modernega življenja, ki pljuska preko njih ter jih bo polagoma odplavilo. Ostali bodo le najzanimivejši med njimi, ki so spomeniško zaščiteni, ne toliko zaradi absolutne kulturne vrednosti, kot dokumenti lokalne zgodovine. (Gornji Lanovž, Kapunov, Sernečev, Gozdni in Kristinin dvor.)

»Kapunov dvorec« ali Sadnikova vila nad parkom.

VI. družabni večer rezervnih oficirjev

BO V SOBOTO, 31. JANUARJA 1959 V DOMU OF

Občinski odbor UROJ Celje bo pravočasno razposlal vsem rezervnim oficirjem in podoficirjem vabila, s katerimi bodo lahko v času od 26. do 31. januarja rezervirali prostore v pisarni Obč. odbora UROJ v Celju, na Titovem trgu, poleg blagajne Kina »Union«.

V primeru, da iz kakršnihkoli razlogov kdo izmed rezervnih oficirjev ali podoficirjev vabila ne bi prejel, si kljub temu lahko v navedenem času rezervira mesto za ta družabni večer.

Drugi sprehod po Žalcu

Lepo nedeljsko popoldne je kot našel za sprehod, prijeten sprehod — čeprav le po trgu in najbližji okolici. Da pa bi se dobre in vedre volje še zvečer vedel kam dati, sem poiskal najbližjo oglasno desko. Našel sem jo v zelenem nasadu poleg železniške postaje, toda kakšno! Prva ugotovitev je že ta, da stojijo na neprimeren prostoru, na zeleni trati, tako da mora oni, ki tu lepi plakate, na vsak način gaziti po nasadu. Zato verjetno tudi ni nič aktualnih plakatov, le nekaj starih, na pol strganih frfota v mrzli zimski sapi. Sem sicer daljnoviden, kak drug državljan s slabšim vidom pa bi moral stopiti v nasad, če bi hotel kaj prebrati. Druga tabla, namješena na vzhodnem koncu nasada v sredini trga je prav tako na neprimeren mestu. Ko sem si stvar ogledoval, me je pograbila jeza, ker se je stara in mlada mularija podila in gazila po z muko urejenih nasadih. Pa sem se jih nalezal, kot že dolgo ne! Poslali so me nekam in še nekaj rojstnih imen sem dobil... Enega iz te klope, pa sem le ujel. Pa mi je fantič rekel, le kam naj se grejo igrati. Z njiv, travnikov, dvorišč, veste, skratka od povsod jih podijo. Pa imajo ti frkovi prav, čeprav še vedno ne toliko, da bi lahko človeka zmerjali in zasmehovali, ko jih opozori, da ne delajo prav. Ker po vsej verjetnosti nisem edini, ki sem to ugotovil, pa je komaj pred dvema tednoma izvoljeni izvršni odbor sveta stanovanske skupnosti v Žalcu že razpravljal o nujni potrebi, da se uredijo prostori, kjer se bodo otroci lahko po mili volji igrali, skakali, se lovili, žogali itd. Stvar se bo, takšen je namreč sklep, že spomladi uredila. V mnogih krajih sem že bil, a še nikjer nisem videl takih tabel nekje sredi zelenega pasu. Žalostno turistično društvo bi se res lahko zganilo in kaj pokrenilo, čeprav že nič koliko mesecev ni imelo nobene seje upravnega odbora in čeprav tudi o letnem občnem zboru še ni ne duha ne sluha!

Ker se že ob vsako malenkost obregnem, sem sklenil, da bom med nadaljevanjem sprehoda — gledal v zrak. Toda to sem ga šele polomil! Zagledal sem namreč hišne številke. Sosedna hiša šte. 94 (mesnica) ima hišno številko 126 (pošta), tretja hiša od pošte proti zahodu, v kateri je uprava »Savinjskega magazina« ima šte. 144, sosedna, poslovalnica »Moda«, pa je že na šte. 196. Meni sem, da je treba pogruntati sistematično numeracijo in sem šel do »Hme-zadovih« blokov. Vsi trije so bili zgrajeni istočasno — 1954. leta, oštevilčeni pa so, čeprav drug poleg drugega, s šte. 201, 195 in 194. Vendar ta konec je na novo zazidan in še večina hiš sploh nima števil. Zato sem se vrnil do pošte in krenil po cesti proti Grižam. Ugotovil sem, da ima upravna stavba »Juteksa«, ki je na levi strani ceste, šte. 96, zadnja hiša pred železniškim prelazom na desni strani ceste šte. 160, prihodnja, prva preko železniškega prelaza na levi strani ceste pa šte. 109. Po cesti proti Ložnici sem mimo hiše šte. 125

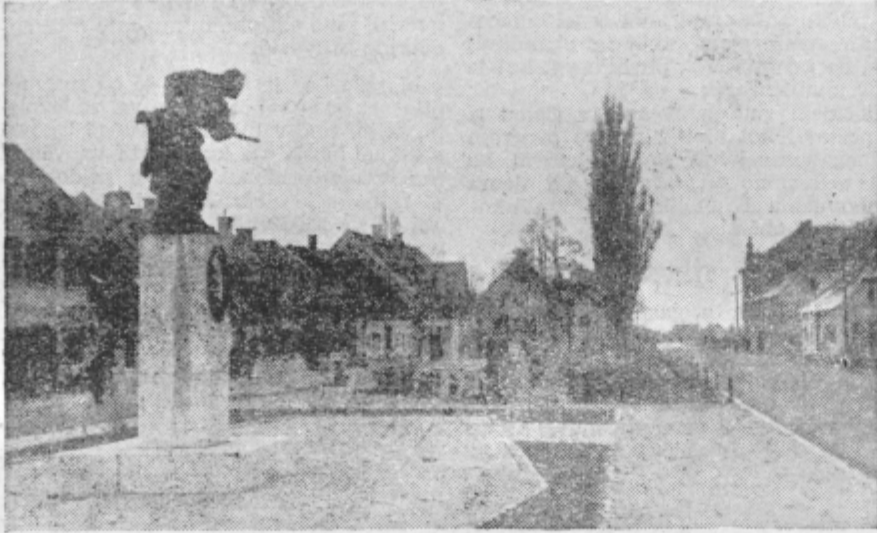
prišel prej do hiš s šte. 121, 122 in 123, predno je prišla na vrsto šte. 124. Pri hišni številki 25 se odcepi pešpot na Ložnico, vendar prideš najprej mimo stare hiše s šte. 34, predno najdeš novi hiši s šte. 26 in 27. Potem sem nehal. Prej pa sem le še opazil, da je tudi sredi trga občina s hišno šte. 74 sosedna hiše šte. 24. Na skrajnem koncu trga, tam kjer se začne numeracija s šte. 1 pa bo — če se bo gradnja nadaljevala z dosedanjim tempom, zgradba veterinarske postaje kot sosedna dobila najvišjo hišno številko v Žalcu, ker bo prav gotovo zadnja dograjena...

To »gledanje v zrak« me je pripeljalo do prepričanja, da na zadnjem zboru volivci ni bil zaman iznešen predlog, naj bi se v Žalcu imenovali trgi in ulice, čeprav ni tega predloga nihče resno jemal. Rad bi le vedel, ali si pismošona razvrsti pošto po hišnih številkah ali kako. Jaz se v tem labirintu številke ne bi znašel. In kako bo to šele izgledalo, ko bodo oštevilčene vse nove hiše, za

katero sedaj v raznih spisih, dokumentih in na poštinih pošiljkah tako lepo piše »n. h.«! V Žalcu je brezpogojno potrebno imenovanje ulic in numeracija, kot je uvedena v vseh urejenih večjih naseljih. Tudi tu bi Olepševalno turistično društvo lahko kaj storilo. Morda ne bi kazalo začeti kar z imenovanjem vsake ulice, temveč se najprej pogovoriti o sistematični kateri okoliš bi imel ulice imenovane po političnih osebnostih, kateri po pesnikih, kulturnih veličinah itd.

Da ne bi kje zopet kaj staknil, sem domov grede trdovratno gledal v tla. In na vsi srečo! Na dvorišču hišne številke 91 je občina zgradila stanovanjsko hišo, ki nosi letnico dograditve 1957 (sicer pa tudi oznako »n. h.«). In tam je greznica tako polna, da teče čez — ker pa je tudi kanal zamašen, ne požira in nastaja — mlaka, ribnik — barje. Res vsa sreča, da so me hišne številke prisilile, da sem gledal v tla, sicer bi zagazil v to brozgo.

-šk-

Rmetijske zadruge v Dobrni nam poročajo

V zadrčni svet v Dobrni so izvolili pretežno mlade ljudi, med njimi tudi žene in člani aktiva mladih zadrčnikov. Do sedaj so imeli že dva zasedanja, na katerih so razpravljali o perspektivnem planu kmetijske zadruge in o kooperaciji. Vpliv pomlajenega sestava zadrčnega sveta, ki se živo zanima za delovanje zadruge je čutili tudi v večji aktivnosti le-te.

Kmetijska zadruga v Dobrni ima še precej zamočvirjenih zemljišč. V perspektivnem planu zadruge predvidevajo v prvi fazi osušitev 5 ha zamočvirjene zemlje, na kateri bodo uredili nasade hmelja. Osuševalna dela bo zadruga izvedla s sodelovanjem vodne skupnosti. V ta namen so najeli tudi že potreben kredit. V kooperaciji bodo povečali

krmsko bazo za 10 ha. Prilčno težko stališče pri sklepanju koperacijskih pogodb ima zadruga v višinskih predelih paškega Kozjaka, kjer divji prašiči uničijo velik del posevkov.

Aktiv žena zadrčnic v Dobrni je še mlad, vendar se že dobro uveljavlja. Lani so žene izvedle dva tečaja za vkuhanje sadja in pripravo sadnih sokov, v letošnji zimi pa nameravajo ob pomoči kmetijske zadruge organizirati kuharski in prikrejovalni tečaj.

žena • dom • družina • žena • dom • družina

Peči in kako jih kurimo

Glinaste peči so v zadnjih letih doživele temeljite spremembe. Če pogledamo zunanost stare in jo primerjamo s pečjo novejšega tipa, vidimo, da se je človek pri izdelavi peči v prid termičnim in higienskim zahtevam odrekli prejšnji monumentalnosti. Peči starejšega datuma so narejene kot kak spomenik. So na visokem podstavku, tesno ob zidu, v kotu ali zidni vdolbini, da je tako več kot polovica ogrevne površine neizkoriščena. Da bi bila bolj mogočna, so jo naredili čim višje. S tem se je zrak v višjih legah prostora segrel, pri tleh pa je ostal hladen.

Nova, pravilno grajena glinasta peč pa je gladka, brez vencev in okrasov, oddaljena od zidu 15 do 20 cm, postavljena je na noge, da se tudi spodnja stran peči izkoristi kot ogrevna površina. Je nizka pa široka, s čimer je doseženo ogrevanje tik nad podom. Tudi notranja konstrukcija lončene peči se je v razvoju spreminjala, predvsem zaradi tega ker je drva zamenjal premog.

Glinasta peč je grajena na načelu akumulacije toplote. Enkrat ali dvakrat dnevno jo naložimo in stremimo za tem, da gorivo čimprej zgore, ker je to najekonomičnejše. Toploti, ki nastaja med gorenjem, zidovi peči srkajo in jo počasi oddajajo v prostor. Zato se mora peč po končanem kurjenju čim bolj zapreti, da preneha kroženje zraka skozi peč in ubuhanje toplote v dimnik.

Sporedno z lončeno se je razvijala tudi železna peč. Ustroj in način delovanja železne peči pride najbolj do izraza, če jo primerjamo z glinasto pečjo. Kot smo že rekli, oddaja glinasta peč tako imenovano akumulacijsko toploto. Nasprotno pa je za železno peč značilno, trajno gorenje brez akumulacije toplote. Zato je pri vsaki železni peči najvažnejša konstrukcija in izvedba naprav za uravnavanje dovoda zraka. Te naprave morajo biti brezhibne, kajti od njih zavisi kvaliteta peči. Od železnih peči se zahteva, da so njeni sestavni deli tesno med seboj združeni, ker ima sicer odvišni zrak možnost dostopa v notranjost peči, kar seveda občutno zmanjša njeno koristnost.

Iz higienskih razlogov mora železna peč nuditi čim manj možnosti nabiranja in izgorevanja prahu. Biti mora pristop-

na od vseh strani, da jo lahko očistimo. Da more toploto izžarevati na vse strani, je ne posativimo v kot ali vdolbino. Pogosto opažamo težnje povečati ogrevno površino s pločevinastimi dimnimi cevmi. Z dolžino teh cevi ni treba pretiravati, ker sicer dosežemo ravno nasprotno. Kurjenje postane neekonomično, pa tudi iz estetskih ozirov take napeljave niso priporočljive. Površina cevi naj znaša kvečjemu polovico ogrevne površine peči.

Peč služi zato, da s čim manjšo količino kuriva prostor enakomerno ogreje, ne da bi se zrak v prostoru pokvaril. V prostor, ki ga ogrevamo, ne smejo uhajati dimni plini, zrak v sobi mora biti tudi med kurjenjem čist in tudi potem ostati tak.

Če ne dobimo od peči zaželene toplote, temu dostikrat ni vzrok samo dimnik ali peč, pač pa nepravilno kurjenje. Pri tem je treba paziti in kuriti tako, da se razvije čim manj dima, ker obstoja dim v glavnem iz neizrabljenega goriva, ki odhaja po dimovodih v zrak.

Najenostavnejše je kurjenje z drvimi, treba pa je uravnati podpih tako, da ni prežihaven, ker se sicer plamen znatno ohlaja. Pri kurjenju s premogom je treba najti pravo mero, da se ne naklada v peč preveč ali premalo. Če se naloži v kurišče preveč premoga, se ne dovajajo gorečemu kurivu dovolj zraka, zato je gorenje slabo. Pri tem se razvije obilo dima, peč se ne more ogrevati, kakor bi bilo treba. Ako pa se naloži v kurišče premalo kuriva, je podpih prežihaven in odnosa neizrabljeno toploto v dimnik. Zato je najbolje, da se premog naloži enakomerno na srednjo in srednjo površino kurišča. Brž ko se ves premog razgori, se podpih v toliko omeji, da premog lahko mirno in polagoma dogoreva. Preden se ponovno naloži premog, se mora žerjavica razprostreti čez vse kurišče, a nato zopet naložiti na srednji in srednji del kurišča. Dim, ki se razvija pri takem kurjenju, mora na svoji poti tudi preko zadnjega dela kurišča, kjer se nahaja razžarjeno kurivo in tako velik del dima in plinov izgore ter se pretvarja v koristno toploto. Ako se naloži premog čez razžarjeno kurišče, se tvori mnogo dima, ki odhaja neizrabljen v dimnik.

Prav tako glede nesreč pri delu marsikje še nimajo pravilnega odnosa. To predstavlja 100 milijonski izpad v tovarnah. Vsaka nesreča nas postavlja pred dejstvo, da premalo ali skoraj nič ne storimo za preventivo. Zato bo tudi družbeni plan določil, da se mora ustvariti registracija nesreč. Sele takrat bomo videli, pod kakšnimi okolnostmi pride do nesreč in kako se jih lahko izognemo.

Predpisi, ki so izšli ob koncu preteklega leta, dajejo močno vzpodbudo gospodarstvom in organizacijam glede dviga storilnosti. Če je bil dohodek gospodar-

ske organizacije na enega zaposlenega lani 100, letos pa bo 150, bo razlika 50 pri delitvi dohodkov dobila gospodarska organizacija v svoj sklad. To je močna vzpodbuda, da ne bodo v podjetjih zaposlovali nepreudarno novih ljudi. Vsi ti predpisi bodo rodili več smisla in prizadevanj za boljšo organizacijo dela in večjo storilnost sploh.

Tudi povečanje osebne potrošnje, ki jo predvidevajo smernice okrajnega družbenega plana, bo v nevarnosti, če ne bomo izvajali vseh nalog in smernic, ki jih bo družbeni plan vseboval.

Če na kratko povzamemo glavne smernice za sestavo letošnjega družbenega plana, moramo predvsem ugotoviti, da je letos več sredstev kot lani namenjenih za potrebe družbenega standarda. Zaradi smotrnejšega koriščenja se bodo ta sredstva združevala pri občinah. Prav tako se bodo združevala sredstva za investicije v gospodarstvu, ker bo tako njihova uporaba veliko bolj smotrna. Sredstva iz kmetijstva, obrti in trgovine se bodo uporabljala le za razvoj teh panog. V kmetijstvu se bodo vlagala sredstva predvsem v kmetijsko zaostalejša, vzhodne predele celjskega okraja in v panoge, ki so najbolj rentabilne. Tu gre predvsem za tehnično opremo kmetijskih zadrug, za večjo mehanizacijo ter za dvig živinoreje s povečanjem krmske baze in gradnjo cenjenih hlevov za živino. Smernice dajejo predvsem podudare kooperacijskim odnosom v kmetijstvu.

Glede okrajnega proračuna je v razpravi prišla do izraza težnja, da bo glede proračunskih sredstev treba letos izredno varčevati. Proračunska kvota bo letos sicer za 6,5 % večja kot lani, vendar pa bo zaradi višjih plač ter dolga, ki izvira iz nerealiziranih proračunskih dohodkov v lanskem letu, potrebno povsod uvesti skrajno štednjo.

Preden bo okrajni družbeni plan dokončno sestavljen in sprejet, bo v teh dneh naloga občinskih ljudskih odborov, da vskladno svoje osnutke planov s plani gospodarskih organizacij predvsem v industriji, še posebej pa v kmetijstvu, kar se je doslej večkrat pozabljalo. Le tako, če bodo plani realni in konkretni, če bodo gospodarske organizacije poiskale vse skrivne in še možne rezerve, bomo dvignili proizvodnjo skladno z nalogo družbenih planov. Če tega ne bomo storili, bodo tudi vsa naša prizadevanja za dvig osebne in družbenega standarda ostala le na papirju in v besedah, ne bo jih pa občutil naš delovni človek.

-ma-

Občine naj poživijo delo krajevnih odborov

(Nadaljevanje s 1. strani)

lijonov din. Krajevni odbor Šentjanž je za gradnjo vodovoda prejel 1 milijon din, prispevki prebivalcev pa so znašali 1,7 milijonov din. Krajevni odbor Braslovc je organiziral gradnjo kanalizacije in vodovoda. Prebivalci pa so se medseboj dogovorili, da bodo zapeljali za vsak hektar obdelovalne zemlje po 1 m³ gramozu in so tako zastoj navozili preko 500 m³ gramozu.

Nič manj uspešno ni bilo delo krajevnih odborov v šentjurski občini. Krajevni odbor Ponikva je prejel za cesto 300.000 din, ustvarjena vrednost pa znaša 3,5 milijonov din. S prostovoljnimi voznjami so prebivalci te vasi navozili preko 1000 m³ kamna. En sam kmet je n. pr. zvozil 150 voz. Prav tako se je bogato obrestoval sprejeti denar v krajevnem odboru Loka. Za elektrifikacijo so prejeli 5 milijonov din, elektrovod pa je vreden 21 milijonov din. Prebivalci so namreč sodelovali s prostovoljnimi delom, prevozi in darovali so droge.

Tudi na Kozjanskem je bila pobuda krajevnih odborov in sodelovanje prebivalcev kar zadovoljliva. Za ceste so prejeli 2,1 milijona din, popravilo pa presega vrednost preko 10 milijonov din. S tem denarjem so na novo tlakovali 5 km ceste, temeljito popravili pa 12 kilometrov ceste. Vzgleden primer nam nudi tudi krajevni odbor Bistrica, kjer so vaščani Kunšperka zgradili 1200 metrov vodovoda in je občina prispevala za ta dela le 200.000 din za nabavo cevi.

Ti primeri kažejo, da se izplača občinam dotirati krajevnim odborom vsaj osnovni denar za razna komunalna dela. Seveda to pa le tistim krajevnim odborom, ki znajo mobilizirati lastna materialna sredstva v raznih oblikah in kjer so prebivalci tudi voljni sodelovati s prostovoljnimi delom. Seveda v vseh krajevnih odborih takih vzpodbud zaenkrat še ni opaziti.

Naj opozorimo še na eno pomanjkljivost, ki močno zavira uspešnejše delo in

razvoj krajevnih odborov. Tu gre za tako imenovane režijske odbore za elektrifikacijo, za vodovod in podobno, ki jih ustanovljajo komunalne dejavnosti po naših občinah. Le-ti nastopajo kot posame samostojen organ in celo mimo krajevnih odborov. Ta pojav ni v skladu z namenom dejavnosti krajevnih odborov, saj so v prvi vrsti le ti poklicani, da kot organi družbenega upravljanja rešujejo komunalne probleme na svojem področju. Prav je sicer, da se za izvajanje določenih komunalnih del osnujejo taki režijski odbori, vendar bi morali poslovati le kot pomožni organi krajevnega odbora in pod njegovim vodstvom in nadzorom opravljati zaupano dejavnost. Le tako bomo utrdili krajevnih odbore, hkrati pa komunalno dejavnost organizirali smotrno.

Ti skopi podatki nam vendarle kažejo, da je bila večina krajevnih odborov več ali manj delavna. Predvsem so bili doseženi lepi uspehi tam, kjer je občina iniciativno podprla z dotacijo ali pa je krajevnih odbore na koordinacijskih sestankih spodbujala k dejavnosti. Te izkušnje pa nalagajo občinskim odborom, da bodo morali v bodoče še bolj skrbeti za vsklajevanje dela krajevnih odborov. Predvsem bodo morali občinski odbori bolj pogosto sklicevati konference s predsedniki krajevnih odborov. Skupno obravnavanje komunalnih problemov bo najboljša vzpodbuda za aktivnost krajevnih odborov. Le-ti bodo dobili občutek, da niso prepuščeni sami sebi in da se za njihovo delo zanima občina. Take konference bodo koristne predvsem takrat, ko bodo občine določale proračunska sredstva za krajevnih odborov.

-ma-

Mladina ESŠ, le tako naprej!

Mladinska organizacija na Ekonomski srednji šoli v Celju pridno uredi sklope lanske konference. Eden najvažnejših lanskih sklepov je bil poživiti politično-ideološko delo med mladino. Z novim šolskim letom je naša mladina uvedla v svoj urnik mladinsko uro. Tu poslušamo predavanja iz različnih področij (Razvoj delavskega gibanja, o umetnosti, o brigadnem življenju, o al-

koholizmu, o mladinskem kriminalu itd.) Za omenjena predavanja se pripravijo dijaki višjih letnikov, pa tudi profesorji se radi odzovejo vabilu mladine in s svojimi kvalitativnimi predavanji poživijo mladinsko uro.

Druga važna pridobitev za dijake ESŠ je ta, da smo uvedli v šoli javno ocenjevanje, ki se je dobro obneslo. Pri tem imajo mnogo zaslug ravnatelj in profesorji, ki zelo razumejo mladino. Sploh se zadnje čase opaža nadvse tesno sodelovanje med profesorji in dijaki. Tudi na športnem področju se mladina udeležuje. Zal pa pouk telesne vzgoje občutno zavira to, ker zaenkrat še nimamo lastne telovadnice.

Končno se je na naši šoli ustanovila tudi partijska celica, ki si je zadala nalogo temeljito preštudirati program VII. kongresa.

MLADINA V VOJNIKU DOBRO DELA

V Vojniku delujeta kar dve mladinski organizaciji: vaška in na osemletki. Obe sta zelo aktivni, vendar ima vaška organizacija mladine precejšnje težave, ker nima primerne prostora, kjer bi se nemoteno shajala. Mladinska organizacija na osemletki posveča vso pozornost pravnemu usmerjanju mladine v poklice, njen vpliv pa je čutili tudi pri izboljšanju učnih uspehov.

Vaška mladinska organizacija tesno sodeluje tudi z močnim aktivom mladih združnikov.

Novoletne težave celjske trgovske mreže ali »Odgovor na novoletne pikrosti«

Celjski tednik je v članku »Kakšen je bil naš start v novo leto?«, zapisal tudi nekaj pikrih na račun trgovine. Ker pa nam je to področje dela poznano, smo nekoliko podvomili v objektivnost teh navedb. Glede specialitet, za katere pisec trdi, da jih niso imele speceijske trgovine pred novim letom, je res, da je trgovinam zmanjkalo nekaj blaga. To velja predvsem za ogrsko salamo, delikatesno šunko, nekaj vrst boljših napolitan, določenih težin čokolade in podobno, ni pa pisec navedel tudi objektivnih vzrokov, zaradi katerih prav tega

blaga ni bilo mogoče dobiti. Za ogrskimi valami in šunkami je poleg močnega izvoza zele vednih kolčin, ki jih dobivajo, niso mogle zagotoviti več. Grosist je bil brez tega blaga, isto velja tudi za določene boljše vrste napolitank, nekaterih bombonov, čokolade itd, kar je bilo v industriji razprodano. Na številna brzojavke in naročila so proizvajalci odgovorjali, da blaga nimajo.

Trgovine, zlasti speceijske, so bile v letošnjem letu bolj založene, kot kdajkoli. Za meseca novembra so si zagotovile pretežen del blaga, ker je bil promet od 25. novembra pa vse do konca leta sorazmerno velik. V mesecu decembru so bile z nabavami iz določenih izvirov, ki so se stopnjevale in tržiliše še danes ni ustaljeno. Resnici na ljubo pa moramo priznati, da je bil v letošnjem letu večji promet, kot ga je trgovina sploh pričakovala. Tako so na primer živilske trgovine imele v odnosu na lamsko leto v decembru za 30 do 40 % večji promet. Posamezne trgovine so pripravile za Dedka Mrzla po več tisoč zavitek in so delali kolektivni tudi do 12. ure ponoči. Večina teh zavitek so naročile organizacije in podjetja šele v zadnjih dneh, tako, da so se prav zaradi tega zaloge določenih artiklov hitro znižale.

Glede navedb, da je veletrgovina s speceijskim blagom prav v tem času »uprizorila« inventuro, je pa bil pisec napačno informiran, ker je bila inventura pri trgovskem podjetju na debelo »MERX« od 3. do 5. januarja. Bila pa je primopredaja zalog trgovskega podjetja »Koloniale živila«, ki se je združilo s podjetjem »MERX«, v času od 24. do 29. do 30. do 31. pa so bila odprta vsa skladišča.

Očitek celjskim trgovinam bi bil spravičen, če bi bili to res subjektivni vzroki. Da pa tem ni povsem tako, je dokaz, da je bilo takšno ali še slabše stanje tudi v drugih krajih: v Ljubljani in drugod.

ELEKTRIKA V ZAVODICAH

Občinski ljudski odbor Mozirje se trudi, da bi bile čimprej elektrificirane še zadnje vasi v občini. Tako je prispeval tudi precejšnji delov v napeljavi 3150 m elektrovloda v Zavodice pri Nazarjih.

Priznanje gre tudi lastnikom zemljišč, ki so nam radi volje dovolili postavitev drogov. Čeravno so interesi povečini delavci in mali posestniki, so k napeljavi prispevali del sredstev. Opravili pa so 3345 prostovoljnih ur, s čimer so znatno zmanjšali stroške in omogočili, da je elektrifikacijski odbor uspešno izvršil svojo nalogo in je v osmih mesecih v naših domovih zagorela tako zaželena električna luč.

Občinskemu ljudskemu odboru Mozirje, podjetju Elektro-Celje in vsem, ki so nam s čimerkoli pomagali pri elektrifikaciji, se prebivalci Zavodice prav iskreno zahvaljujemo.

IMENO IN VIRŠTANJ ZDRUŽENA

V nedeljo so se sestali člani SZDL Imeno in Virštanj ter sklenili, da se združijo v enotno organizacijo SZDL. Ugotovili so, da je področje že tako z območjem Kmetijske zadruge povezano v gospodarsko enoto in je tudi najboljše, da se poveže v organizacijski in društveni dejavnosti. Za predsednika je bil izvoljen Mato Šimanovič iz Virštanja, za sekretarja pa Franc Turk iz Imenega. Upajo, da bodo tako lažje reševali tekoče probleme in uspeli tudi z akcijo za gradnjo Ljudskega doma na Virštanju, ki so lani pričeli.

CITAJTE

Dobre vesti iz Galicije

Ko smo nedavno imeli v Galiciji letni občni zbor SZDL, smo se pomenili o marsičem koristnem, kako bomo dosegli še večji napredek našega kraja. Reč moramo, da naša zakotna Galicija iz dneva v dan bolj napreduje. To se je po-

kazalo tudi pri novembrskih volitvah v zadržne svete, kjer je bila dvorana nabito polna in kjer smo med prvimi volili skoraj stoočstno. Posebno mladina si utira pot naprej in noče nikjer zaostajati.

Razume se, da je pri nas dosti naprednih kmetov, ki so že precej storili za napredek naše vasi. Med prve sodelavce lahko štejemo našega upravnika KZ, ki daje vsem dobre in pametne nasvete, izpolnjuje vse obljube in mu zato tudi neomajno zaupamo.

Marsikaj se je že in se še bo spremeniло pri nas. Galičani smo vsi zadovoljni, da imamo v bližini zadržno trgovino, kjer lahko vse kupimo in vnovično tudi svoje pridelke. Velika pridobitev za Galicijo je elektrika. Pri elektrifikaciji smo z združenimi močmi vsi sodelovali in danes že skoraj v vsaki hiši v najbolj hribovitem predelu svetijo z električno lučjo.

Ko smo pred leti spoznali, da nam primanjkuje prostorov za odkupljeno sadje, za umetna gnojila, stroje itd. je kar hitro vznikla misel, da moramo imeti nov zadržni dom. V dobrem letu dni je zrasla stavba, ki je Galiciji v ponos, nam kmetom pa v veliko korist.

Nekaj drobnih iz Dobrne

Prosnetna dejavnost je v Dobrni v zimskem času močno oživela. Zlasti sta razgibani tamburaška in harmonikarska sekcija. Oživeli je tudi pevski zbor, ki se pridno pripravlja za koncert. Dramska sekcija pripravlja kar dve odrski deli. Za krajevni praznik v februarju bo uprizorila Kreftovo Kmetijo, kot naslednje delo pa bo v sezoni uprizorila še Nušičevo komedijo Ad acta.

Organizacija Zveze borcev na Dobrni je precej močna, saj šteje 182 članov, je pa tudi zelo delavna. V organizaciji deluje več komisij. Tako je komisija za dokumentacijo NOB zbrala že precej podatkov, zbrala pa bo tudi podatke o sodelovanju žena v NOB. Na občnem zboru so sklenili, da bodo na poti 14.

TELESNO-VZGOJNO DRUŠTVO PARTIZAN V VOJNIKU

Telesno-vzgojno društvo Partizan v Vojniku je v zimskem razdobju močno poživilo svojo dejavnost. Precejšnjo pozornost je posvetilo zlasti pionirskemu naraščanju. Kljub mrazu vztrajajo in pridno vadijo zvezne vaje za nastop v Beogradu. Društvo se trudi, da bi pritegnilo čim več novih članov in to predvsem mladine.

kronika nesreč

Vinku Klinarju iz Paške vasi je stroj pri delu pokodoval kazalca na obeh rokah. Tudi Stanku Jakobu iz Stenice pri Vitanju je stroj pri delu pokodoval prste na roki.

Nekaj mesecev star otrok M. B. iz Trnovca pri Strmcu je v neopaznem trenutku padel s peči in dobil notranje poškodbe.

Skrozi okno je padel iz nadstropja v Kersnikovi ulici Ivan Zupanc. Poškodovani si je glavo in ruke.

Pri delu je padel velik kos lesa na nogo Jožetu Turšku iz Zalca in mu je pokodoval.

Srečo v nesreči je imel vinjenji voznik avtomobila J. L. iz Celja. Zvrnil se je z avtomobilom pri železniških zapornicah v Medlugo. Poškodovano je vozilo, sam pa je ostal brez poškodb.

Pri padcu sta si poškodovala nogo Anton Kidrič iz Negonja pri Rogški Slatini in Alojzija Čoh iz Malega Tabora ob Solti.

Pri padcu si je poškodoval hrbtenico Franc Grašič iz Gove pri Smartnem ob Paki.

Pri prometni nesreči na Ljubljanski cesti si je pretresel možgane in poškodoval nogo Branko Golič iz Celja.

gibanje prebivalstva

v času od 5. do 10. januarja 1959 je bilo rojenih: 14 dečkov in 18 deklic

Poročili so se: Milan Božič, kuhar in Ivana Naraločnik, bolnišnica sreznica, oba iz Celja. Milan Sternad, ključavničar iz Kasaz in Charlotte Ramskugler, šiviljska pomočnica iz Celja. Franc-Alojz Godec, mizar, pomočnik in Ana Petelinček, nameščenka, oba iz Celja. Ivan Cafuta, skladiščnik in Ana Jereb, delavka, oba iz Celja.

Umrli so: Franc Solar, upokojenec iz Ljubnega, star 68 let. Rudolf Mravljak, upokojenec iz Skal, star 64 let. Jožeta Klavara, upokojenka iz Celja, stara 69 let. Justina Thaler, gospodinja iz Zg. Zreč, stara 50 let. Pavla Thaler, otrok iz Zg. Zreč, stara 1 dan. Elizabeta Sumc, gospodinja iz Celja, stara 71 let. Silva Stumpfl, otrok iz Lipja, stara 1 leto. Jožef Skrbinec, invalid, upokojenec iz Celja, star 55 let. Franc Zduc, upokojenec iz Tremerja, star 74 let. Ivan Smeh, upokojenec iz Kačjega dola, star 78 let. Jožef Hriberšek, kmetovalec iz Raven, star 51 let.

V ČASU OD 5. DO 10. JANUARJA 1959 SO V CELJSKI BOLNIŠNICI RODILE:

Eulalia Crešnar, gospodinja iz Planine p. Sevnice — Marijeto; Eulalia Crešnar, gospodinja iz Planine p. Sevnice — Janjca; Angela Visezniker, gospodinja iz Sv. Eme — Angelo; Marija Mirnik, knjigovodkinja iz Celja — Magdalena; Vida Florjanc, pomoč. delavka iz Kokarja — Jožef; Romana Vrenko, tkalica iz Vojnika — Mileno; Karolina Gobec, gospodinja iz Zadrž — Miroslava; Antonija Painkreč, gospodinja iz Gotovelj — Silvestra; Marija Ferlič, gospodinja iz Celja — Dragico; Kristina Mastnak, gospodinja iz Zidaneza mosta — Miljenko; Ivana Krumpak, polj. delavka iz Hajnskega — Aleksandra; Ivanka Krizmanič, gospodinja iz Celja — Francisko; Marija Smit, gospodinja iz Celja — Francisko; Franciska Štifter-Dobnik, gospodinja iz Zavodice — Romana; Ljudmila Levart, gospodinja iz Drajce vasi — Andrejo; Alojzija Kasensnik, delavka iz Velenja — Branka; Emilija Spiljak, pomoč. delavka iz Prislina — Milana; Matilda Žakelj, gospodinja iz Stor — Vlasto; Albina Horvat, predmet. učiteljica iz Celja — Darjo; Kristina Rakan, gospodinja iz Senjanca — Stanislava; Tereziya Korez, gospodinja iz Donačke gore — Antona; Marija Lipovšek, gospodinja iz Kompolj — Antona; Karolina Lipnikar, gospodinja iz Pleševa — Stanislava; Jožeta Gobec, gospodinja iz Tancovca — Božidara.

Seminar za člane delavskih svetov v Žalcu

V ponedeljek se je začel v Žalcu seminar za člane organov delavskega samoupravljanja gospodarskih organizacij. Občinski sindikalni svet je minulo leto organiziral takšne seminarje in omogočil, da se čim večje število delavcev in uslužbencev seznanijo z najaktualnejšo problematiko s področja celotne gospodarske zakonodaje. Ti seminarji so potrebni toliko bolj, ker šola za družbeno upravljanje v Teharjih ne zmore sprejeti večjega števila slušateljev, saj zajema področje celotnega okrajja, ti seminarji pa, sicer v skrajšani obliki, obravnavajo skoro celotno stvarino, kot omenjena šola. V seminarju, ki se je pričel v ponedeljek in ki bo trajal 5 dni, so zastopniki delavskih svetov manjših gospodarskih organizacij. Pokazala se je namreč potreba, da se prav predsednike in ostale člane teh delavskih svetov čim prej pouči o pravicah in dolžnostih, o nalogah in sploh o osnovni gospodarski zakonodaji, osnovni gospodarsko-politični smeri itd. Na tem seminarju že upošteva predloge, ki so jih podali anketirani udeleženci lanskoletnih seminarjev, tako da prireditelj upa, da bo uspeh še povoljniji, kot je bil v minulemu letu.

Občinski sindikalni svet v Žalcu si je postavil kot stalno nalogo program stalnega prirejanja seminarjev in bo tako nedvomno prispeval k nadaljnjemu strokovnemu dvigu članov delovnih kolektivov v občini.

GASILCI IZ VINSKEGA VRHA

V nedeljo so v gasilski dvorani v Selah gostovali s prikupno burko mladi gasilci iz Vinskega vrha. Kljub ostremu mrazu je bilo precej ljudi, ki so se iz srca nasmejali. Pozdravili pa moramo požrtvovalnost Vinskovrhčanov, ki se na odprtem traktorju niso ustrašili hude zime.

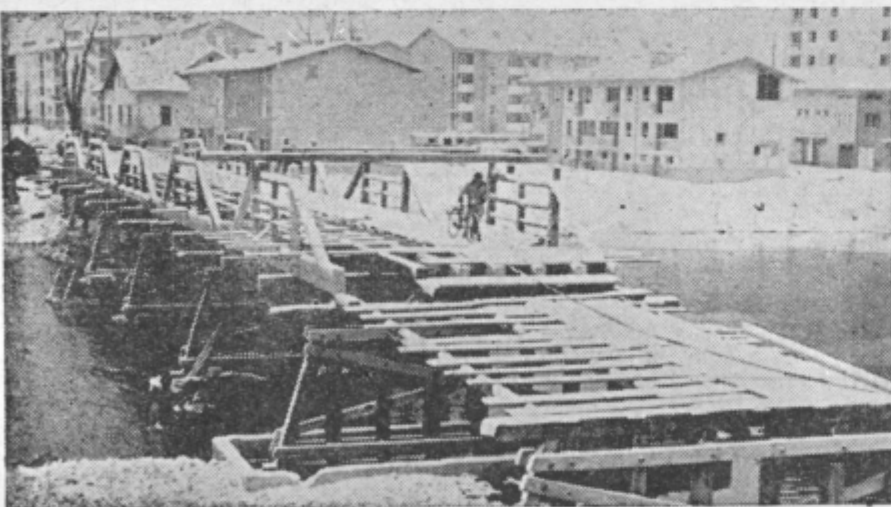
ORGANIZACIJA RDEČEGA KRIŽA V VOJNIKU

Organizacija Rdečega križa v Vojniku, ki šteje 328 članov, je imela pred kratkim občni zbor. Organizacija je zelo delavna, kar se je pokazalo tudi pri akciji krvodajalstva, kjer so dosegli 95 odstotno udeležbo. Na občnem zboru so razpravljali o problemu nadaljevalnih tečajev RK ter sklenili, da bodo le-te izvedli takoj po zaključku kmetijsko-gospodarske šole v Dobrni. Nadalje so sklenili, da bodo razširili zdravstveno prosveto v sleherno vas. Vsaka vas bo dobila tudi omarice za prvo pomoč.

IZ SMARTNEGA OB PAKI

Občni zbor Ljudske tehnike je potekal v prijetnem ozračju, kajti poročila so bila kar razveseljiva. Zelo dejaven je bil avtomoto krožek, lepe uspehe pa je imel tudi foto-krožek, ki je oskrbel našim ljudem in trafikam prav lepe razglednice našega kraja. V sklopu Ljudske tehnike je dobro uspevalo tudi Kino podjetje. Deloval je tudi tehnični krožek učencev osnovne šole, ki pa se bo v bodoče še bolj razširil.

Ljudje in mostovi v snegu

Po nedokončanem mostu že od takrat, ko je prva deska vezala Lisce z »otokom«, hodijo ljudje sem in tja...

Kakor smo veseli napredovanja regulacijskih del pri ureditvi korita Savinje skozi Celje, tolikokrat smo se že prepričali, da bi Savinja že dostikrat preplavila bregove, če bi ne bila deloma že ukročena, prinašajo regulacijska dela s seboj tudi nevšečnosti.

Desni breg Savinje je bil nekaj dni domala odrezan od mesta. Le redki so tvegali prehod čez vegasto brv v parku in se niso menili za opozorilo. Ljudje se v naglici pač spuščajo tudi v nevarnosti. Za Liščane je pot čez betonski most na ovinku le predolga...

In vendar se je nekako posrečilo zvezati začetek s koncem. Seveda samo za pešce. Nov most v Liscah je

za »korajžne« že prehod, čeprav uradno prepovedan.

Januarski motiv na »otoku« je svojevrsten. Ko je sneg zapadel čez novo naselje, ni več našel ob strugi Savinje košatih kostanjev. Teh orjakov vajeno oko je »osirotel« že za eno idilo.

Sredi novega naselja čez ledeno-mrzlo Savinjo ponovno stopa v službo pred leti »upokojeni« kapucinski most. Starina je po svoje šaljiv. Opozorilo na zasneženi ograji neprijetno stresa bralca:

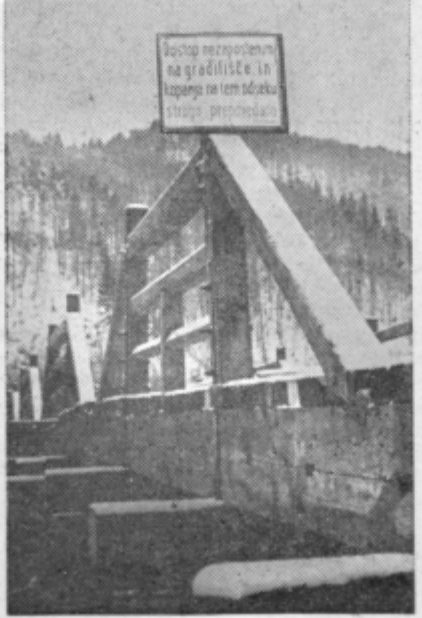
»Prehod na gradbišče in k o p a n j e na tem odseku strogo prepovedano.«

Radoveden sem, kdo bi si v tem času »upal« prekršiti drugi del prepovedi.

Pustimo šalo ob stran. Večjega občudovanja so vredni ljudje, ki pri gradnji mostu delajo. To so tesarji »Ingrada«. Ogenj, ki gori v preluknjanih sodih za asfalt, je kot pljunek v mrzlo Savinjo, nad katero se vleče megla mraza. Toda izgleda, da so ti ljudje veliko manj zmrzljive »sorte«, kot številni firbci, ki se ne morejo odločiti med zdenjem v zapečku in pasenjem radovednosti.

Da ne bom izjema, sem vprašal delavce, kdaj bo most gotov?

»Ja, če ne bo prehodu pritisnilo, bo naš del končan do konca januarja.«

Opozorila na zasneženi ograji novega mostu se ljudje le delno držijo. — Namreč prepovedi kopanja

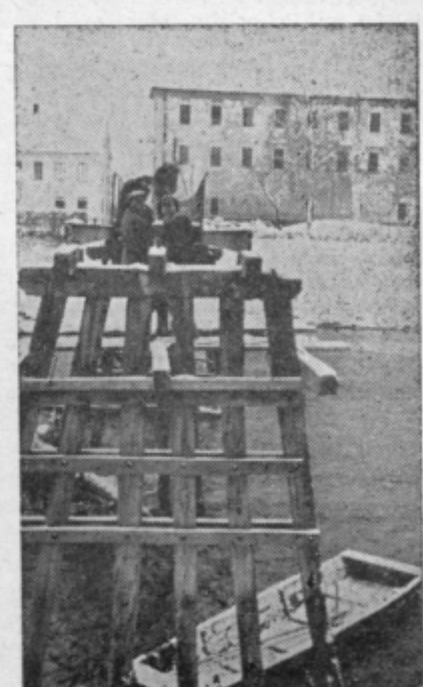
V mrazu delo ni prijetno, toda vsi ne moremo delati za toplimi zidovi...

Seveda sam most še ne pomeni, da je ta odsek dobil prometno zvezo čez Savinjo. Treba bo urediti še cestišče, nasip ter povezavo med Partizansko cesto v Liscah in Trubarjevo ulico za »prvim celjskim nebottičnikom«.

Predhodnica regulacije je že na »otoku«. Mehanizacija podjetja »Hidrotehna« se je preselila nasproti »Gozdne restavracije«. Kraja, kjer je poleti mrgolelo od kopalcev, ni več mogoče spoznati. Tam se čez umetne pragove vrtinči zelena Savinja, kolobari v vrtinčih in tolmunih, bagerji pa grebejo v strugo in povišujejo nekdanj z grmovjem prerastli breg.

Medtem ko v Liscah vsak dan prihajamo bliže dnevni otvoritve »starega« mostu, se za vedno poslavlja brv v parku. Zda, ko je zima, so žalostni le prebivalci Anskega vrha in drsalci, toda prišla bo pomlad in »zalovanje« za brvjo se bo razširilo na vse Celjane, ki se tako radi zatečejo v mestni

park. No, ta kraj tišine, zračnosti in prijetnih gredic se je za nekaj let spremenil v gradbišče. Pred leti še otrok ni smel stopiti na zelene trate pod redkimi primerki okrasnega drevja, danes pa tam navzkriž leži kamenje, grede so zapuščene, steze razorane od vozil. Pa vendar — kaj bi vzdihovali. To je samo prehodni čas, in če bo res kot obljubljalo, bo v prenovljeni park kmalu vodila lepša, varnejša in širša brv. Da bi bile te naše želje čimprej izpolnjene, dela dolga vrsta ljudi v snegu in mrazu. Je naša vrle dalmatinske kamenarje je zima pregnala z obeh bregov Savinje.

Kos za kosom... Brv v parku se poslavlja...

šport • šport • šport • šport • šport

Veliki načrti po kongresu telesne kulture

V zadnji številki našega tednika smo se seki enanili z bližnjimi načrti pri izboljšanju šolske telesne vzgoje...

O ŠOLSKI AKTIVNOSTI V POČITNICAH

Poleg velikih načrtov pri gradnji šolskih igrišč za telesno vzgojo proučuje Svet za telesno vzgojo smotnostno izkoriščanje šolskih počitnic za telesno vzgojo šolske mladine...

ORGANIZACIJSKE SPREMEMBE?

Kongres za telesno kulturo je obstal v svojih težavah in po razpravi, da bo treba iz dosedanjih razdobljenosti doseči večjo enotnost v pogledih telesne kulture...

O NAČRTIH V DRUŽBENIH ORGANIZACIJAH

Najprej beseda o družbenih gradnjah, saj nam močno primanjkuje športnih objektov. V celjski občini se bodo nadaljevala dela pri gradnji ljudskega kopališča...

V žalski občini imajo namen dokončno izgraditi stadion v Polzeli, obnoviti partizanske domače v Braslovcah, Preboldu, Taboru in Gomilskem...

V moziški občini bodo v letošnjem letu končali dela na prizidku partizanskega doma, uređili telovadnico, popravili plavalni bazen...

V šentjurski občini bodo dopolnili igrišča in športne naprave na stadionu. Več o njihovih načrtih ne vemo, čeprav se mnogo govori tudi o gradnji plavalnega bazena v Velenju...

V šmarški občini prav tako mislijo na povečanje že obstoječega skromnega plavalnega bazena na 33 m x 12 m, na prizidek partizanskega doma v Bistrici ob Sotli z garderobami in sanitarijami...

Vsekakor se smemo pozabiti na velika dela, ki bodo smotno izkoriščeni po možični telesni vzgoji naše mladine.

Deset let Atletskega društva Kladiivar

Te dni je minilo 10 let od ustanovne skupščine AD Kladiivar, ki je bilo vse to desetletje izredno bogato na izrednih športnih uspehih. Celjski atleti in atletinje so brez dvoma poneli športni sloves našega Celja po vsej Jugoslaviji in daleč na okrog izven njenih meja po vsej Evropi...

Poraz in zmaga

Kegljači Betona so v zadnjih dveh tednih imeli v gostih odličnih kegljaških ekipah iz Maribora in KK Ljubljane. Proti Braniku je Beton bil premagan s tesno razliko 6-tih kegljev — 644:6420. V ekipi Betona je bil najboljši Marinček z 877 podrtimi keglji...

TEP in Ingrad sindikalna prvaka Celja

V okviru delavskih športnih iger je v zadnjih dneh bil zaključena kegljaški turnir med sindikalnimi ekipami celjske občine. Nastopilo je na 4-steznem kegljišču Betona 18 moških in 2 ženske ekipe — skupno 114 tekmovalcev. Pri moških je bil naslednji vrstni red: 1. TEP 906, 2. OLO Celje (TNZ) 872, 3. Zadrudniki 855, 4. Ingrad I 850, 5. Tehtnice 822, 6. Cinkarna 814, 7. Savinja 798, 8. Elektro II 783, 9. OLO Celje II 776 itd.

Odličen uspeh Verka na Jelovici

Mladi celjski tekač Emil Verk se je odlično uveljavil v smučarskem teku na Jelovici, kjer je bil med izbranimi jugoslovanskimi tekači šestil. Belaj Amalija je sodelovala na tekmovanjih v inozemstvu, ker je enkrat zaradi zloma smučke morala odstopiti, v štafeti pa je prispevala k 7. mestu jugoslovanske ekipe.

Štiridesetletnica KP Jugoslavije

Sirom po vsej domovini so se že pričele različne akcije in manifestacije, s katerimi bo preko vsega leta dan poudarek štiridesetletnici obstoja Komunistične partije Jugoslavije. Številne borbe in dogodki, ki jih je na svoji revolucionarni poti imela naša Partija, zahtevajo, da se z njimi spozna najširše množice, predvsem pa naše mlade generacije...

Da bi list to nalogo čim uspešneje izpolnil, vabimo vse, ki bi nam pri tem lahko pomagali, k sodelovanju. Vsak podatek, vsaka najmanjša stvar v zvezi z razvojem delavskega gibanja in Komunistične partije v Celju in celjskem okraju, nam bo dobrodošla. Prispevke bomo rade volje objavili, najboljše pa bomo ob koncu leta tudi nagradili.

Moj najljubši doživljaj v športu

Bil sem na nogometni tekmi za naslov svetovnega mladinskega prvaka v Rimu med mladinskega reprezentanca Madžarske in Jugoslavije. Naši nogometaši so igrali slabo, napad je bil pasiven. Pa se je spomnil zvezni trener name. Seveda so me začeli iskati med tisočglavo množico. Končno so me našli in šel sem igrati namesto prvega napadalca Borisa Milutinovića. Naši navijači so to spremembo sprejeli z negotovanjem. Niso me še poznali. Toda v duhu sem skienil, da jim pokažem, kaj premorem...

Tako je prišel prvi polčas. Rezultat je bil 5:0 v našo korist. Ko sem hotel v oblačilnic, me je obkloila množica fotografov, novinarjev in reporterjev, tako da se nisem mogel premakniti. Vsi so me križem spraševali, obklovali in prekovali sijajno bodočnost. Tako je poteklo tistih kratkih 15 minut. V drugem polčasu sem še bolj dovršeno igral, tako da je bil končno rezultat, po moji zaslugi seveda 15:0 za Jugoslavijo. Gledalci so v zadnji minuti vrli na igrišče, me dvignili na ramena in me nesli med glasnim vzklikanjem v oblačilnico. Toda ni še bilo končano. Ta so me sprejeli moji tovariši in me hvallili, mi žestili in me občudovali. Drugi dan so po vseh časopisih na prvih straneh tiskali članke o tej tekmi in približevali moje fotografije. Tako sem postal kar čez noč slavjen. Dobil sem ponudbe raznih klubov in ženišene poudb. Toda slednje so bile nesmiselne. Najbolj pa me je razveselilo, ko so mi po radiu čestitali moji součenci. Ne vem, kaj vse bi se mi še sanjalo tisto noč, da me ni mati zbudila in me spomnila, da bomo danes res igrali nogometno tekmo, vendar ne z Madžari, ampak z II. e...

objave in oglasi • objave in oglasi

POZIV Občinski ljudski odbor Celje, Oddelek za narodno obrambo poziva mladince, rojene v letu 1941, da se prijavijo za vpis v seznam obveznikov nabornikov. Vpisovanje bo od 15. januarja do 24. januarja 1959 od 7. do 12. ure popoldne. Pri moških je obrodna obramba Obč. LO Celje in na Krajevni uradih Store, Skofja vas, Smartno v Rož. dolini, Vojnik, Frankolovo, Strmec in Dobrna.

OBJAVA Občinski odbor RKS, Celje prireja v Celju zdravstveni tečaj o negi bolnika na domu, kateri bo predvidoma trajal en teden z dnevnim dvanajsturnim predavanjem in praktičnimi vajami in to v popoldanskih ali večernih urah. Absolvirane tečajnice bodo imele možnost, da sprejmejo stalno in redno zaposlitev in to pod pogojem, da bodo absolvirale še dopolnilni tečaj o gospodinskem delu okrog bolnika, predvsem o pripravljanju dietne hrane. Vabijo se žene in dekleta, ki že imajo opravka z bolniki ali ki čutijo potrebo, da se izpopolnjujejo tudi v tej zdravstveni smeri, da se v najkrajšem času prijaviijo osebno ali pismeno s točnimi podatki o rojstvu in bivališču na Občinski odbor RKS, Celje.

Komisija za razpis mest direktorjev pri občinskemu ljudskemu odboru Sentjur pri Celju razpisuje na osnovi 90. člena Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Ur. list FLRJ 51-53) mesto UPRAVNIKA KMETIJSKEGA POSESTVA Loka pri Zusmu. Pogoji: Kmetijski tehnik z dvoletno prakso ali absolutno nižje kmetijske šole s petletno prakso na vodilnem mestu v kmetijski gospodarski organizaciji. Prošnje z življenjepisom in opisom dosedanjih zaposlitev ter potrdilom o nezakazovanju je nasloviti na Občinski LO Sentjur pri Celju. Rok za vlaganje prijav je 20. januar 1959.

radio 202m Nedelja, 18. januarja 12.00 Pogovor z državljani 12.10 Zabavna glasba, vmes objave 12.15 Zeleni ste — poslušajte! Ponedeljek, 19. januarja 17.00 Celjska kronika 17.10 V tričetrtinskem taktu 17.20 Sportni tednik 17.30 Zeleni ste — poslušajte! 17.45 Zabavna glasba, vmes objave Torek, 20. januarja 17.00 Celjska kronika 17.10 V plesnem ritmu s Celjskim plesnim septetom 17.30 Zeleni ste — poslušajte! 17.45 Zabavna glasba, vmes objave Sreda, 21. januarja 17.00 Celjska kronika 17.15 Poje pevski zbor Učiteljskega Celje pod vodstvom Borisa Ferliča 17.30 Zeleni ste — poslušajte! 17.45 Zabavna glasba, vmes objave Četrtek, 22. januarja 17.00 Celjska kronika 17.10 Literarna oddaja: Milan Staneer: Ljubim 17.30 Zeleni ste — poslušajte! 17.45 Zabavna glasba, vmes objave Petek, 23. januarja 17.00 Celjska kronika 17.10 Igra trio Edvarda Goršiča 17.30 Zeleni ste — poslušajte! 17.45 Zabavna glasba, vmes objave Sobota, 24. januarja 17.00 Celjska kronika 17.10 Za prijeten konec tedna... 17.30 Zeleni ste — poslušajte! 17.45 Zabavna glasba, vmes objave

gledališče • gledališče SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE Sobota, 17. jan. ob 20. uri — Knott: Kliči »Me za umor — sobotni abonma in izven Nedelja, 18. jan. ob 10. uri — Knott: Kliči »Me za umor — nedeljski dopoldanski abonma in izven ob 15.30 uri — Knott: Kliči »Me za umor — nedeljski popoldanski abonma in izven Torek, 20. jan. ob 20. uri — Knott: Kliči »Me za umor — torekov abonm in izven Sreda, 21. jan. ob 19. uri — Knott: Kliči »Me za umor — Gostovanje v Sentjurju Četrtek, 22. jan. ob 19.30 uri — Knott: Kliči »Me za umor — Gostovanje v Vojniku Petek, 23. jan. ob 20. uri — Knott: Kliči »Me za umor — Gostovanje v Laškem

kino • kino • kino • kino KINO UNION, CELJE Od 17. — 20. I. »Hoi vas, kitajski film Od 21. — 24. I. »La Tour — pazi se, jugoslovanski-francoski film, barvni cinesnascop KINO METROPOL, CELJE Od 17. — 20. I. »Ljubez en je na kocki, ameriški film Od 21. do 24. I. »Razkošna ladja, ameriški barvni film Dne 28. I. matineja: »Zadnji plemena Komarčev, ameriški barvni film

Kovinsko podjetje „KLIMA“ Celje

SPREJME V SLUŽBO ADMINISTRATIVNO USLUŽBENKO Z ZNANJEM STROJEPISJA Plača po tarifnem pravilniku. Prošnje je vložiti na tajništvo podjetja.

UPRAVNI ODBOR TOVARNE LESNE GALANTERIJE, RIMSKE TOPLICE razpisuje mesto RAČUNOVODJE Pogoji: srednješolska izobrazba in vsaj 5-letna praksa po možnosti v lesni industriji. Nastop službe 1. februarja 1959 oziroma po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku. Samsko oz. družinsko stanovanje je na razpolago. — Pismene prošnje je treba poslati upravnemu odboru podjetja.

Občinski odbor RKS Celje, razpisuje mesto materialnega knjigovodje ki delno pozna tudi finančno poslovanje, za celotno materialno vodenje šolskih mlečnih kuhinj. Zaželjena je moška, nekoliko starejša oseba. Delovno mesto je stalno, plača po uredbi, nastop službe takoj ali najkasneje s 1. februarjem 1959. Pismene prijave sprejema Občinski odbor RKS, Celje.

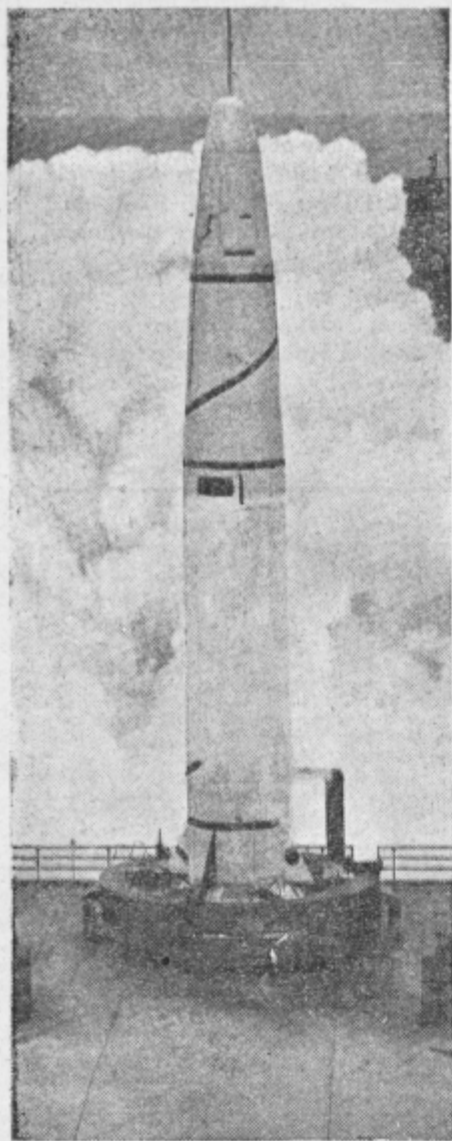
Komisija za delovna razmerja trg. podjetja »AVTOMOTOR« Celje, Levstikova ulica 12 RAZPISUJE DELOVNA MESTA oddelkovodje kolesnega oddelka Pogoji: 5 letna praksa — trgovski pomočnik (moški). Nastop je možen s 1. marcem 1959. Prošnje je vložiti komisiji za delovna razmerja trg. podjetja »AVTOMOTOR« do 10. februarja 1959.

ZAHVALA Ob izgubi našega dragega moža in očeta Skerbinek Jožeta se najprisrčneje zahvalujemo kolektivu Celjske tiskarne za venco in za vso pomoč. Zahvaljujemo se tudi vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, dr. Novak Janku za pomoč, duhovščini in vsem, ki so ga spemili na njegovi zadnji poti. Zalujoča žena in otroci z družinami

CELJSKI TEDNIK — IZDAJA OKRAJNI ODBOR SZDL V CELJU — UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR — ODGOVORNI UREDNIK TONE MASLO — UREDNIŠTVO IN UPRAVA: CELJE, TITOV TRG 3 — POŠTNI PREDAL 16 — TEL. UREDNISTVA 24-23, UPRAVE IN OGLASNEGA ODDELKA 25-23 — TEKOCI RAČUN 603-11-606-1/3-266 PRI MESTNI HRANILNICI V CELJU — IZHAJA VSAK PETEK — LETNA NAROČNINA 500 DIN POLLETNA 250 DIN, ČETRLETNA 125 DIN — ROKOPISOV NE VRAČAMO — TISKA CELJSKA TISKARNA V CELJU

Kamnita sekira in „Lunik“ SODOBNIKA

Clovek se odpravlja v vesolje, doma pa pušča nevere in krivice...

Naša zemlja je na vseh področjih v hudih nasprotjih. Na eni strani polihistorsko izobraženi ljudje, ki obvladajo po več deset jezikov, ki jih imenujemo žive leksikone znanosti, na drugi strani pa več kot dve tretjini nepismenih ljudi. Ponekod so proizvajalna sredstva razvita do vrhunca, civilizacija presega celo meje naših skromnih predstav, druge pa tisoči letno umirajo od lakote, nalezljivih boleznih in v krvavih spopadih.

Clovek prodira v vesolje, se spušča na dno oceanov, se spreha na mrtvi Antarktiki, vrta predore pod gorskimi masivmi, v eni uri preleti četrtno oble, ima stroje, ki namesto njega mislijo. Sovjetski „Lunik“ je postal umetni planet, kar pomeni zmago človeka nad naravnimi silami. Toda ravno na nasprotni strani zemeljske oble, v džunglah Brazilije, so nedavno raziskovalci našli na pleme popolnoma divjih ljudi, ki jih s sodobnim človeštvom veže v sorodstvo samo oblika telesa in sila boren jezik kot način sporazumevanja med njimi. To so Xeti. Pleme, ki živi v globoki kamni dobi. Ti ljudje imajo kamnito orodje, kamnito orožje, primitivno posodo. Dober lok s puščicami je že pravo premoženje. Jedo deloma pečeno, deloma surovo mesno hrano ter sadeže. Kače, insekti, polži, črvi in zverjad, vse jim enako dobro tekne. Živijo v krdelih po 25 do 30 ljudi. Njihov jezik je tako primitiven in redkobeseden, da se ga izobražen belec v tednu dni brez težav nauči. Teže se privadi gestikuliranju, ki ob redkem besednjaku tudi predstavlja način sporazumevanja. Ti ljudje ne vedo za železo. Spijo na tleh na prostem in so primitivne kože iz vej pri njihovih sosednih plemenih pravo razkošje. Hodijo popolnoma nagi, le lovci in bojevniki včasih obesijo nase kako lepoticjo, toda ne kot oblačilo, temveč kot verske amulete. Njihov jezik ne pozna besede ljubezen in način množitve, niti nima ritualnih običajev, kot na primer najbolj

divja afriška plemena pred stoletji. Razmnožujejo se po instinktu kot živali.

Medtem pa „Lunik“ kroži okoli sonca. Milijarde in milijarde gredo letno za oboroževanje, ki grozi uničiti civilizacijo. Ko človek takole prebira vrstice o teh drastičnih nasprotjih na naši zemlji, se mora nehote vprašati, kdaj bo človek posvetil več pozornosti svojemu lastnemu planetu. Kdaj bo odpravil ta kričeča nasprotja, kdaj bodo vsi ljudje v povprečju doumeli pomen teh vrhunskih uspehov znanosti in kdaj bo človek, vsako človeško bitje na svetu, živel civiliziranega človeštva dostojno življenje?

Ko „Lunik“ kroži okoli sonca je primitivni Xeti s kamnito sekiro ubil kuščarja in ga s slastjo pogoltnil. Kako grozljivo nasprotje — toda resnica.

Del plemenske skupine Xetor, ki živijo v najgloblji primitivnosti sredi Brazilskih pragozdov.

POKROVKE

»Imate iz emajla lonček?«
»Police prazne so pri nas!«
Kdaj bo zadreg s posodo konec, vprašuješ ti, vprašujem jaz.

»Samo pokrovke še imamo, a ne odlašajte preveč!«
Ze jutri drugim jih prodamo, če vam ne bodo danes všeč.«

Sem kupil tri pokrovke cele. Igra se z njimi deca naj! Pokrovke — te so zdaj činele! Peklenski to je direndaj!

BRITVIC NI!

Ni več britvic! Britvic ni! Pravi trgovinska mreža in zatorej jaz pa ti bova kot bodoča neža polna dlačic in bodic nekaj časa okrog hodila, dokler na pomladi klic si ne bova spet obrila z bradama obdanih lice. A za zdaj — stop do aprila!

KOSTI IZ PLASTIČNE SNOVI

V medicini je storjen spet korak naprej. Pri poškodbah, kjer so kosti, pa tudi lobanjske kosti, tako močno poškodovane, da jih ni moč poravnati, so začeli uporabljati kosti iz plastične snovi.

Vi. Te kosti baje popolnoma nadomeščajo prave, s prednostjo, da pri teh ni nevarnost kostne revme in zloma.

REVOLUCIJA V RUDARSTVU

V Donbasu (Sovjetska zveza) so nedavno iskali tri sto metrov dolgo rudarsko okno. Pri tem ni sodeloval noben rudar z običajnim orodjem. Ta 300 metrov dolg rov je izkopal stroj, ki ga na površini zemlje upravlja šest ljudi. Ta izum je obet, da v bodočnosti ne bo treba rudarjem več pod zemljo iskati zaslužka. No, stroj je drag ko žefran in »knapovstvo« za komandnim pultom pod svetlim soncem je res še stvar bodočnosti...

16 PIRATI v tasmanskem morju CHARLES ANSON

»To je premalo. Vzajem torej deset mož. Z ostalim orožjem se utrdite v hiši. Odrinemo takoj.«

»Z vami grem,« je rekel Jim. »Otok poznam.«

»Nikamor,« je rekel Wright.

Jim ni mogel preprostiti očeta in tako je Rogers odšel sam v kanaško naselje, da izmed svoje posadke izbere najsposobnejše. Čez uro in pol se je vrnil s kopico kanakov. Oborožili so jih z lovskimi puškami in jim dali naboje. Le šest jih je znalo ravnati z orožjem, ostale so za silo naučili. Ta čas so se zbrali v vili še ostali belci, knjigovodja Nash, droben suh možič, žena doktorja Backerja, Goldov pomočnik Garrick in še oba Rogersova častnika, kanaka Bao in Go. Oba sta prostovoljno spremljala kapitana, ki se je proti deseti ponoči odpravil na čelu dvanajstih mož na zapadni otok.

Okrog treh popoldne se je vrnil Rogers z nezavestnim Goldom na ramenih v Wrightovo vilo. Bil je na smrt utrujen in v sprejemnici, kamor so odnesli tudi radiotelegrafista, se je vrli pomorščak sesedel v naslanjač in malone zgubil zavest. Doktor Backer, ki je komaj odpomogel živcem Mr. Wrighta, se je z vso vnemo lotil nezavestnega Golda in ga končno spravil k sebi. Ko se je hotel lotiti še kapitana, je ta zamahnil z roko in zahropel: »Pustite me, pa mi brž prinesite požirek viskija s sodo.«

Novice, ki sta jih izdaval oba prišleca, so vzbudile pravcati preplah.

»Odrezani od celine!« je stokal trgovec z biseri. »Izročeni namilost in nemilost razbojnikom!«

Njegove tri hčere so se stisnile v kot na kavč in jokale.

»Zdaj vam je menda jasno, kam spada Molcke?« je rekel stari Wright in si obrisal čelo. »Lopova bi bil moral prijeti, ko je bil tu.«

»Zdaj je prepozno,« je rekel Rogers. »Poskrbeti moramo za obrambo.«

»Sina moram rešiti, pa naj me stane karkoli!«

»Saj ne veste, kje ga boste iskali.«

»Približno vem. Boy je videl včeraj ponoči Gilberta, ko je okrog polnoči zapustil klub in se napotil proti notranjosti otoka. Okrog pol petih zjutraj mu je sledil še Peter.«

»Kaj je boy bedel cela noč?«

»Z Negakuro je bil v palmovem gozdu, nedaleč od kluba.«

»Prav,« je rekel Rogers. »Pripravljen sem z dvajsetimi možmi udariti proti Molckejevi hiši. Imate puške?«

»Vsega skupaj petnajst in šest pištol.«

V dveh motornih čolnih so zapluli v laguno in se izkrcali na lesenem pomolu. Rogers je pustil dva kanaka za tsažo pri čolnih in z ostalimi odšel skozi palmov gozd. Ko so se približali grebenu, ki je ločil atol od samega otoka, in se pričeli vzpenjati med palmami in ovijalkami po tesni stezi navkreber, se je kanakov poštastil nemir. Obstajali so in si niso upali naprej. Rogers je polglasno preklinjal in jim prigovarjal. Spravil jih je nekako do čistine, nekaj deset metrov od grebena, od koder se je tlo potem zopet spuščalo. Tam pa so jim prasnili naproti strelji izza skal na vrhu. Ranjen ni bil nihče, vseeno pa se je kanakov polastila zmeda. Sedem jih je udrla na vrat na nos po stezi navzdol in, naj je Rogers še tako preklinjal, ostali trije, ki niso zbežali, so vztrajali na tem, da ne gredo več naprej.

»Ni pomoči, keptin,« je rekel Bao. »Nas štiri nič opraviti, iti nazaj.«

»Temna noč, bum, bum, kanak bati,« je dostavil Go, ki se je bil sam komaj premagal, da ni poprej zbežal.

Hočeš nočeš se je moral Rogers z razredčeno četo vrniti. Na pomolu pa jih je čakalo novo presenečenje. Kanaki, ki so bili zbežali, so pokakali v čolne in se odpeljali.

Rogers je preklel esdem različnih bogov in klical vesoljno pogubljenje nad strahopetne kanake. Colna ni bilo nikjer več nobenega. Končno se je odločil, da se utrdi v klubski zgradbi in kljubuje, če bo treba, vsem piratom in razbojnikom sveta.

Naslednjega jutra je poslal Mr. Wright motorni čoln, Rogers se je z ostankom svoje vojske vkrcal in se vrnil na vzhodni otok. Wright je obupal nad življenjem svojega sina.

Vila se je tež noč spremenila v utrdbo. Na okna so položili vreče s peskom, vse je bilo pokonci, pripravljeno na napad.

Naslednji dan je minil v mučnem pričakovanju. Wright je brez pomoči ležal na kavču. Poveljstvo je prevzel kapitan Rogers. Ure so minevale strahotno počasi.

»Če do večera ne bodo napadli,« je sklenil Jim, »pojdem po-

noči na skrivnem do pristanišča, se prepeljem z motornim čolnom v laguno in se splazim do Molckejevga naselja.«

Ukradel je očetov revolver in čakal teme. Ob devetih je neopažen smuknil iz hiše in stekel po pobočju proti pristanišču.

Heinz Kerr je ležal na pogradu v baraki in razmišljal. V poslednjem času se je nabralo v njem toliko vprašanj, kot nikoli poprej, pa čeprav bi sešel vseh svojih dvajset let. Z nepremagljivim zaletom so podirala v njegovi duševnosti stebre, ki so se mu prej zdeli neporušljivi, večne vrednote; čutil se je bednega in vsega zmedenega spričo navala nasprotujočih si čustev in misli, ki so se prepletale v njegovih vročinskih možganih.

S sedemnajstimi leti je šel v mornariško šolo kot prostovoljec. Domovina je zanj pomenila najsvetejši pojem, za katerega bi bil pripravljen izkrcaveti. Neskončna množica public, s katerimi so ga pitali na vsakem koraku, se je v njegovem srcu nekako pretapljala v suho zlato. Govorili so mu, da je vojna, ki jo bije nemški narod zoper svet, domovinska vojna, vojna pravičnih zoper krivične. Zato je hrepel z vsem svojim mladim srcem, da bi se je čimprej udeležil in po svoje pripomogel veliki stvari, ki so o njej bele pesmi, pričale neskončne množine podob po razstavah in galerijah in govorile zanesene povesti. Duh zlaganega heroizma ga je vsega prežl in mu napolnil srce, da je v njem ostalo komaj kaj prostora za vsakdanje, življenjsko, človeško.

Ob koncu leta 1944 se je vkrcal v podmornico, ki je štiriindvajsetega decembra izplula iz hamburškega vojnega pristanišča. Novo leto so praznovali na odprtem morju južno od Anglije. Praznovali so ga ob dveh trgovskih ladjah, ki so ju torpedirali na Silvestrovo popoldne.

Potem so se odpravili na križarjenje po Atlantiku. Dvakrat ali trikrat so sprejeli gorivo in torpeda z nemških ladij, napadali so konvoje in posamezne parnike, a nikoli sprejemali brodolomcev na krov. Ob takih prilikah se je globoko v njem zganil odpor zoper takšno neplemenito ravnanje, zvdomil je v vojaško plemenitost kapitana Hotza, ki ga je do tedaj občudoval in ljubil. Jugozapadno od rta Horn so prejeli poslednjič gorivo s parnika »Mosel«, oddali pisma in zapluli v Pacifik.

V bližini Paumotskih otokov jih je dohitela vest, da je vojna končana. Kapitan Hotz in večina mornarjev je sklenila, da se ne bodo vdali, marveč se bodo skušali prebiti vsaj do Avstralske obale. Na Paumotih je živel Nemeč Hirsch, s katerim so se seznanili na enem izmed Paumotskih otokov, kjer so se izkrcali, da bi dobili pitno vodo. Hirsch je pridobil kopro. Založil je podmornico s hrano in gorivom — sam je imel trideset tonski motorni kuter in zalogo nafte — in gostil vso posadko kak teden. Dal jim je tudi točne podatke, kako lahko navežejo stike z Gerdom Molckejem, trgovcem s kopro na Flyntovih otokih in jim objubil, da bo hranil zanje zalogo nafte do jeseni šestindvajsetega leta, če bi naneslo, da se bodo vračali k ameriškim obalam. V tem primeru bi vzeli njega s sabo, da bi jim priskrbel na poti gorivo in hrano pri ljudeh, ki jih je poznal preko trgovskih zvez.

Potem so zapluli proti Novi Zelandiji, jo obšli s severa in se končno ustavili pri Flyntovih otokih. Molckejja so hitro našli, ta jim je pokazal skrivališče za podmornico in jim priskrbel zveze s Charlesom, zaupnikom Mr. Wrighta, trgovca z biseri. Heinz Kerr je kmalu spoznal, da je kapitan vodil čisto poseben razlog, da se ni vdal pri Paumotskih otokih, marveč nadaljeval pot do Flyntovih otokov. Hirsch mu je namreč vdihnil misel, da bi oropal nekaj ladij in mu nasvetoval Tasmansko morje, kjer je vodni promet dosti večji. Ko bi naropali dovolj dragocenega blaga, naj bi se vrnili po Hirscha in se skupaj prebili do Amerike, kjer bi delili dobiček in se razšli. Heinz je nekoč neopažen prisluškoval pogovoru med Karlom, prvim častnikom in kapitanom Hotzom, ko sta govorila o tem. Iz pogovora je razbral, da je bil načrt napravljen že na Paumotskih otokih in da se nameravata posadke znebiti. Takrat ni natanko razumel te besede. Misli je, da nameravata ostale mornarje pustiti na kakem otoku, sama pa zbežati. Ze to se mu je zdelo podlo, a ko je kasneje nekoč zopet ujel podobnega pogovor med Molckejem, Karlom in kapitanom, se mu je zazdelo, da pomeni beseda nekaj drugega, nekaj neskončno umazanega in strašnega. Ob tej misli se je zgrozil, vendar je staro spoštovanje do Hotza zmagalo nad uporom. Sam pri sebi si je dopovedoval, da je prenapet in da je vse skupaj napak razumel. Vendar se je vse bolj odtuževal svojemu poveljniku in tovarišem in se zapri vase.